

MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr. Paál Árpád

Leptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T.**
Főrv. lapjatszám:
Trib. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyáriás Elemér**

Királyi szavak: Olyan szellemet akarunk teremteni, amely a legkisebb sejt összefartásából nemzeti összetartást kovácsol; a kis egységek öntudatából az egész nemzet öntudatát.

Chamberlain és Hitler közös nyilatkozatot írt alá az Anglia és Németország közötti örök béke érdekében

A müncheni értekezleten résztvevő külföldi minisztereinket diadalmas fogadtatásban részesítették odahaza. Mussolinit az olasz király személyesen üdvözölte a firenzei pályaudvaron

Rómából jelentik: A Münchenből hazakerkező három külföldi államférfi otthoni fogadtatása mámoros ünneplés közepette ment végbe.

Mussolinit, aki elsőnek utazott el Münchenből, a firenzei pályaudvaron maga Vittorio Emanuele király és császár fogadta. Róma ünnepi díszbe öltözött. A házakat felleobogózták. A Palazzo Venezia felé vezető útvonalon óriási tömeg szorongott. A termini pályaudvar előtti térre katonai osztagok és fasiszta alakulatok vonultak fel. Megjelent a pályaudvaron a kormány valamennyi tagja, a diplomáciai testület és valamennyi fasiszta vezető egyéniség. A vonatról leszálló Mussolinit a fasiszta párt főtitkára, Starace üdvözölte. Amikor a Du-

ce kilépett a pályaudvar előtti térre, a tömeg lelkes üdvözlésben tört ki. Megérkezve a Palazzo Veneziaába, Mussolini kilépett a palota erkélyére és rövid beszédet intézett az egybegyűlt tömeghez.

— Bajtársak! — mondta. — Emlékezetes órákat élünk át. Münchenben az igazságos békéért dolgoztunk. Ez az olasz nép eszménye. Igaz-e?

— Igen, igen... — zúgta a százezres tömeg. A Duce ezután még sokáig állt felemelt karral a palota erkélyén, miközben az egybegyűlték állandóan ujjongva ünnepelték. Róma csak órák múlva nyerte vissza mindennapi képét.

Chamberlain kijelentette, hogy a cseh probléma megoldása után Európa teljes megbékítése következik

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök repülőgépe néhány perccel 6 óra előtt szállt le a hestoni repülőtéren. A miniszterelnök érkezését a repülőtéren várta a kormány valamennyi tagja, a diplomáciai kar nagyrésze és igen sok közéleti előkelőség. Amikor Chamberlain kiszállt a repülőgépből, miniszterfarsai és a repülőter körüli összegyűlt tömeg kalapokat lengetve, szünni nem akaró éljenzésekkel fogadta. Elsőnek Halifax külügyminiszter lépett a miniszterelnök elé és átnyújtotta neki VI. György király sajátkezű levelét, amelyet Chamberlain látható örömmel és meghatódással olvasott el. Chamberlain ezután a tömeg felé fordult és felmutatta a Münchenben létrejött angol-német közös nyilatkozatot, majd rövid beszédet mondott:

— Ma délelőtt, — mondotta — újból találkoztam Hitler kancellárral. Ezen az iraton az ő és az én névalírásom látható. Önök talán már tudják, mit tartalmaz ez az irat, de azért felolvasom.

Chamberlain ezután olvasni kezdte a közös nyilatkozatot, mely a mai, nagyfontosságú eseményekkel túlzusfolt órákban is rendkívül jelentőséggel bír. A nyilatkozat így hangzik:

— Mi, a német birodalom vezérkancellárja és Nagybritánia miniszterelnöke megbeszélést tartottunk és elismertük, hogy az angol-német kapcsolatok kérdése elsőrendű fontosságú a két ország és Európa szempontjából. Véleményünk

szerint a csütörtök esti egyezmény és az angol-német tengerészeti egyezmény jelképezi a két népek azt az óhaját, hogy a jövőben soha ne viseljen egymással háborút. Elhatároztuk, hogy a tárgyalások módszerét használjuk mindíg, bármilyen kérdés merül fel a két országot illetően. El vagyunk határozva arra, hogy tovább folytatjuk erőfeszítéseinket, hogy elhárítsuk a nézeteltérések esetleges okait és így hozzájáruljunk az európai béke biztosításához.

— Két dolgot akarok még mondani. — folytatta Chamberlain. — Elsősorban azt, hogy rengeteg levelet kaptam én is és a feleségem is, mely levelek írói hálójukat fejezik ki a békéért tett fáradozásainkért. El sem mondhatom, milyen hatással volt ez reám. Köszönetet akarok mondani az angol népek ezért. Másodsorban: ki kell jelentenem, hogy a cseh problémának most létrejött megoldása csak előjátéka egy tágabbkörű rendezésnek, melyben egész Európa megtalálhatja boldogulását.

Amikor Chamberlain a gépkocsija felé indult, a tömeg annyira körülfogta, hogy a rendőrök csak nehezen tudtak útát nyitni számára. Közben a mámoros közönség folyton ezt kiabálta:

— Ezt pompásan csináltad, jó öreg Chamberlain! Áldjon meg az Isten érte!

Ezután egy ismert angol dalt kezdtek dalolni, melynek kezdősorai így hangzanak:

— Valóban, nagyszerű legény...

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Még sokat kell imádkozni

A világesemények lázas végteli hullámzásai között, a háború és béke küzdelmeinek földméhét is remegtető izgalmában, a müncheni nagy békefordulat zuhanó robajában talán föl sem tűnt az a pár mondat, amit az angol közoktatásügyi miniszter mondott el a lordok házában. A miniszter a ház elnapolását javasolta, s ezekkel a szavakkal fejezte be előterjesztését: „Bizonyára valamennyi főrend forró reménységgel és hő imával ostromolja az Eget, hogy a most Münchenben folyó tanácskozás a Gondviselés akaratából megnyugtató eredményt érjen el és Chamberlain erőfeszítései sikerrel járjanak”. Az előterjesztésre két felszólalás következett, egyik a munkáspárt részéről, s mindkettő helyeselte a miniszter szavait. Nemcsak az elnapolásra vonatkozó javaslatot, hanem az imáról szóló áhitatos érzésű fölvetést is.

Senkise ütődött meg, hogy a föld hatalmasai gyülekezetében, az angol történelem legfényesebb neveinek viselői között, a mult legbüszkébb hagyományainak örökösei sokaságában megcsendült a Gondviseléshez forduló alázat hangja. Nagy és magabizott politika helyett valaki imádságot emlegetett, s mindenki természetesen tartotta ezt és egyedüli tulemelkedésnek a világhelyzet komor feltorlódásán. Egyedüli kivételnek a világpolitika végzetes bonyodalmáiból. Nem torzult senkinek az arca a hitetlenség gúnymosolyára. Az ima főnégyes gondolatát nem veszélyeztette a nevetésbe jutás. Se azt nem érezte senki a miniszter szavaiban, hogy azokat az alszenteskedő kegyeskedés sajtolta volna elő. A törvényhozó felsőház közjogi ténykedésébe szervesen beleiktatódott az a gondolat, hogy az imádsághoz kell menekülni.

Az ember életöztönében benne van, hogy végveszélyben Istenhez sikolt. Az egész emberiség is a mostani napokban az életöztön ilyen felsikoltásának az állapotába jutott. Ennek az egész világon átremegő lélekállapotnak egyik kiszakadó sóhajtása volt az, ami az angol főrendiházban történt. Azért is nem tűnt föl, mert mindenki úgy érzett, ahogyan az imádságra hivatkozó miniszter. Anyák milliói, életük alapján megbolydult családok sokasága Európa minden, de minden népében. A háború eljegyzettjeiként a fiatalok tömege mindenütt, s a harc vonalak mögötti otthonokban az öregek és gyermekek is teljes létszámban, mint az új háborús technika gáztámadásainak és bombavetéseinek az áldozatjelöltjei.

Mert igen, a technika új fejlődése elhozta jövőendő háborúviselés ismert és ismeretlen csodaeszközeinek egész sorozatát. Ezt még nem próbálták ki komolyan, de mutatókat kaptunk belőle egynéhány részletháborúban. A komoly próba az lesz, ha az egész világ lángbaborul, s az emberek a maguk összes technikai tudását a világ minden táján egymás ellen fordítják. Az egész emberiség halálos egymásba rohanása, az lesz, az lenne a komoly próba. Olyan, amelyikben a kísérlet és a teljes végrehajtás közt nincs különbség: a halállal való játék egyértelmű lesz a halál földidézésével.

Most a napokban az egész emberiség közeljárt ahhoz, hogy ezt az önmaga végveszélyével

való kísérletet v... e. És az életosztón föl-
támadt mindenütt... ajkak megremegek és
belesápadtak a hirt... végignyiláló gondolat-
ra, hogy mi lesz, amikor az emberiség milliói
így minden tudásukkal és technikai fölkészül-
ségükkel egymás ellen zúdítják a végzetet.
Van-e kiút ebből, ha minden ember egymás el-
len fordul? Ha az első ütés felforralja a má-
sodik és további ütések indulatát? Ha az egy-
mástól való félelemből irtózat lesz és az egy-
más kiütésére rohanó tobzódás? Mi fogja azt
vak dühében megállítani, mi tudja az emberi-
ség egymásra dühödtségét szabályozni, mértékek
közé szorítani, lepihentetni? Talán a kifáradás.
De a kifáradásig belepustul minden, amit az
emberiség a maga javára dolgozott és alkotott.

Az emberiség az ő magára hagyott bizal-
matlanságában, félelmében, s ebből fakadó to-
vábbi indulatában csak végveszélye önmagá-
nak: minden technikai haladása is csak e vég-
veszély eszköze és fokozása. Emberfölötti hata-
lom kell, a végzetnél is nagyobb hatalom, a vil-
lág értelmének és jóságának a szelleme, a mi-
undenható Isten kell, hogy az emberiséget meg-
szabadítsa attól a rettenetes kilátástalanságtól,
amit saját maga von saját maga elé. Igen, min-
den emberi nagyság, mely csak magából
épít, a másik ember ellen épít egyre magasabb
életakadályokat. Ezekből lesz az emberi élet
kilátástalansága. Kell valami emberi nagyságon
tuli erő, mely az emberi nagyságokat a maguk
iránti elfogultságból kiemelve és mások iránti
belátás, megértés, szeretet és összhangot ad-
jon nekik. Csak így válnak az emberi nagysá-
gok egymás jötevőivé.

Ez az emberiségi életosztón támadt fel-
most, mikor kiszakadt nemcsak a világ névtel-
lenjeiből, de a hírnév és dísz és földi fényesség
hordozóiból is az imádság felsikoltása.

És szinte átmenet nélkül, egyik napról a
másikra előrobant az európai nagyhatalmak
müncheni megegyezése. Hirtelen kettéhasadt
az emberiségre ráboruló világsötétség kárpitja,
s kitört a béke új korszakának a hajnalragyo-
gása. Az összes európai nagyvárosokban, me-
lyek eddig egymással ellenséges világgözpont-
ként állottak szemben, most együgyűen
örömmel a béke lobbant elő. Ismeretlen em-
berök ölelik át egymást, tombolva ünneplik a
békés megegyezés szerzőit, s az idegfeszültsé-
gek hirtelen föloldódása a bizakodás másik
csapongó végletébe dobja az embereket.

Egyedül megint csak Angliából halljuk a
hírt, hogy ott hálaadó istentiszteletért a tem-
plomba tódulnak az emberek. Lehet, hogy
másutt is megvan a hálaadásnak ez a fönséges
jóindulata, mely megérezte az emberek fölött
az igazi békeszerzőt: az Istent. Amely hálaadó
jóindulat éppen az életosztón természetes
igazságával látja meg, hogy az emberek félel-
mének, bizalmatlankodásának, egymás elleni
indulatának a feltornyosulását valami embe-
ren tuli erő bontotta szét és fujta el, mint
a felhőgomolygást.

Jó is, ha ezzel a meglátással fogjuk fel a
megkönnyebbítő változást, mit a müncheni
megegyezés elért. Hála érte a jóakaratu vezető
embereknek, kik egymásban meglátták a test-
véri szóra és találkozásra érdemes embertársat.
De dicsőség érte Istennek, ki az emberek lel-
két adta, s a lélekben a jóra való hajlamot és a
lelkiismeretet. Ez a lelkiismeret az, ami nem
engedi tulságokba az ember anyagiassághoz kö-
tött indulatait, s megfékezi a csak magában
bizó elbizakodást. Ez a lelkiismeret az, amely
az emberi alkotásokat kivonja az önzés sodrá-
ból és megmutatja, hogy csak akkor van értel-
mük, ha nemcsak egyesek önhasznára alkot-
ják, de mindenki közjává az előmozdítá-
sára. A négy nagyhatalom megegyezésében van
valami emberiségi alapeszme, mely minden
nép javára keresi az igazságot és méltányossá-
got. Ez az alapeszme az Istenadta lelkiismeret-
ből való, mely győzött azon a vakindulaton,
hogy háborús felkészültségek technikai vetél-
kedése vegye át az emberiség sorsa fölött a pa-
rancsolást.

Nem; a technikai haladás egymagában nem
ad boldogulást, csak az emberiség irigy önzése-
nek ad szárnyakat. Ellenben a lelkiismeret ér-
zésével összekapcsolódva, az a technikai hala-

dás egymás jóságának a fölismerésére és össze-
fogására vezet. Ezt kell alázatosan kiérezni a
négy nagyhatalom megegyezéséből. És nem kell
elbizakodni, nem kell azt emberek érdemének
betudni, hogy most békekorszak hajnala hasadt
reánk. Sok küzdelem, sok félreértés, sok vak-
indulat és bizalmatlanság maradt még, amivel

a népek sorsának még meg kell küzdenie. A
békekorszak hajnala fölhasadt ugyan, de a reg-
gelig és a fényes nappalig még sok ködöt, sok
homályt, sok sötétséget tud egymásra torla-
szolni az emberi gyarlóság. Még sokat kell iga-
zán, szívből, emberszerető Istennel imád-
kozni.

A kormány az adórendszer átszervezésére készül

Egységesítik a sokféle adónemet. A Kereskedelmi és Ipar-
kamarák állásfoglalása az egyenesadó emelése ellen

Bucuresti. Saját tud. A pénzügyminiszterium
megkezdte az előmunkálatokat az adóreform ter-
vezetének előkészítésére. Az új adórendszer meg-
alkotásánál figyelembe fogják venni az egyes
adózó rétegek teherbíró képességét, az adófizetési
és adóbehajtási rendszer egyszerűsítését. Ami az
adózó rétegek teherbíró képességét, az adófizetési
megosztását illeti, úgy a Kereskedelmi és Ipar-
kamarák szövetsége a készülő adóreformmal kap-
csolatban kimutatást közöl, mely szerint az adó-
terhek nagyobb részét a közvetett adók teszik ki.
Az 1933-34-es pénzügyi évben a fejenkénti egye-
nesadó teher 186 lelt, a közvetett adóteher pedig
404 lelt tett ki. Az 1936-37-es pénzügyi évben az
egyesesadó teher fejenként már 256 lelt tett ki,
míg a közvetett teher 555 leire emelkedett fejen-
ként. A folyó pénzügyi évben az egyenesadó ter-
hek fejenként 335 leire, a közvetett adóterhek pe-
dig 608 leire emelkedtek.

Ami a különböző adónemek egységesítését il-
leti, a Kamarák Szövetsége szerint az adózo fe-
lek gyakori nehezítése tárgyává teszik azt a
tényt, hogy a sok különböző adónem az adómeg-
állapítást és behajtást megnehezíti. Ezen kérdés
elbírálásánál nem szabad szem elől tévesztetni
azt a tényt, hogy a már ma is elviselhetetlennek
látásó egyenesadó teher sokszorosan megnöveked-
ne akkor, ha a különböző közvetett adóterheket
leegyszerűsítik. A közvetett adóterhek nagy ré-
szét a közönség majdnem észrevétlenül viseli,
egészen kis részletekben, bélyegilletékek, fogyaszt-
ási adók, stb. formájában. Ez az elosztódás nagy-
ban elősegíti azt a lélektanilag magyarázható je-
lenséget, hogy a mindennapi élet fogyasztásával
összefüggő közvetett adónemeket a közönség
könnyebben viseli és ezeknek néha igen nagy
mértékben való felemelését nem könyveli el
olyan nagy elégedetlenséggel, mint az egyenes-
adónak néha sokkal kisebb emelését.

Magyar alpolgármestert kap Nagy- bánya, Nagykaroly és Máramarossziget

Szatmár. Saját tud. Hanzu Alexandru ki-
rályi helytartó hivatalos látogatása során nem
csak Szatmáron, hanem Nagybanán, Nagyka-
rolyban és Máramarosszigeten is a polgármes-
terek és alpolgármesterek kinevezéséről tár-
gyalt.

A királyi helytartó a helyi hatóságok előtt
kifejezte azt az óhaját, hogy a városok alpol-
gármesterei székébe magyarok kerüljenek.
Nagybanán dr. Pop Alexandru volt alispánt,
nyugalmazott vármegyei tisztviselőt ajánlották
polgármesternek, míg alpolgármesternek Gár-

donyi Nagy Lászlót, a városi erdőüzem vezető
főmérnökét javasolták. Nagykarolyban valószí-
nűleg Nadolu ezredes marad a városi ügyek
élén. Alpolgármesterként dr. Schusterits Béla
ügyvédet ajánlották a királyi helytartónak. Má-
ramarosszigeten négy polgármesterjelölt van,
míg az alpolgármesterségre dr. Báthory Lajos
ügyvédet szemelték ki. A javaslatokat Hanzu
királyi helytartó magához vette.

A kinevezések néhány napon belül meg-
történnek.

A tartományfőnökség hozzájárult Nagyvárad magyar alpolgármesterének kinevezéséhez

Nagyvárad. Saját tud. Chirila Augustin
polgármester pénteken Kolozsvárra utazott,
ahol a tartományfőnökségnél a város fontosabb
ügyeinek elintézését szorgalmazta. Chirila po-
lgármester szombaton reggel érkezett haza és
útjáról, valamint a közeljövőben sorra kerülő
ünnepélyes beiktatásról nyilatkozott munka-
társunknak.

A polgármester kijelentette, hogy a tarto-
mányfőnökségnél elsősorban a vágóhid építke-
zésének befejezéséhez, valamint az új mentő-
kocsi beszerzésére szükséges költségvetési ösz-
szeg módosítását intézte el. Együttal elhozta a
két ujonnan kinevezett alpolgármester, dr.

Gherman Victor orvos és dr. Solyom Kálmán
nyugalmazott vezetőjárásbíró kinevezését is.
A beiktatásra vonatkozóan még nem történt
meg az intézkedés, mert Hanzu Alexandru ki-
rályi helytartó jelenleg nem tartózkodik Ko-
lozsváron. A jövő hét elején azonban értesít-
ést küldenek a városhoz és közlik a beiktatás
időpontját. Nagyvárad város új vezetőséget
maga Hanzu tábornok, királyi helytartó ik-
tatja be.

Törvényrendeletet ad ki a kormány a falusi kultur- házak felállításáról

Bucuresti. Saját tud. A falvak életszinvo-
nának felemeléséért folytatott munka során tör-
vénytervezet készült a „Társadalmi Szolgálat” ne-
vű új intézmény felállítására vonatkozólag, mely
többek között minden faluban, a legkisebben is,
kulturházat fog létesíteni, a falu művelődési és
egészségügyi szükségleteinek ellátása céljából.

A lapok szerint ez a törvény intézkedést fog
tartalmazni arra, hogy a jövőben orvosoknak ne
adják ki az oklevelüket s a külföldön végzetek
oklevelét ne nosztrifikálják addig, amíg bizony-
ságot nem tettek arról, hogy az ország valame-
ly kulturothónában szolgálatot teljesítettek.

Hönig
Frigyes
**HARANG-
ONTÓDE**
Arad,
Str. Barilla 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 378.

Nevek keletkeznek —

nevek eltűnnek — a Chlorodont megmarad. A Chlorodont szájapolószer évtizedek óta ismert. Milliók használják naponta, hogy foguk szép, fehér és egészséges maradjon. Aki okos, ugyanezt teszi.

Chlorodont - fogpaszta

A lelkesedés vihara Párizsban

(Tudósításunk folytatása az első oldalról.)

Párizsból jelentik: A Münchenből hazatérő Daladier miniszterelnököt Párizs népe határtalan lelkesedéssel fogadta. A miniszterelnök, amikor repülőgépről leszállt, rövid nyilatkozatot tett, mely így hangzott:

— Bizonyos, hogy a tárgyalások nehezek voltak, de mélyes meggyőződés, hogy a megkötött egyezmény elkerülhetetlen volt Európa békéjének fenntartása céljából. Hasonlóképpen bizonyos vagyok abban is, hogy hála a kölcsönös megértésre irányuló kívánságnak és a négy nagyhatalmat átható együttműködési szellemnek, a béke meg van mentve.

Daladier szavait elnyelte a tömeg kirobbanó lelkesedés-nyilvánítása.

— Eljen Franciaország! Eljen Daladier! Eljen Bonnet! — kiáltozták az egybegyűltek.

A rendőrsztagok megkísérelték visszazorítani a miniszterelnök felé sodródó tömeget, de ez nehezen sikerült. A katonaság tisztelgett és a lelkesedés vihara csak akkor csendesedett el, amikor a zenekar a Marseillaise dallamaiba kezdett. A nemzeti himnusz elhangzása után még nagyobb erővel tört ki az örömmujongás. A miniszterelnök és a miniszterek látható megindultsággal nézték a lelkesedés impozáns ki-törését.

Hálaadó istentisztelet egész Angliában

A müncheni megegyezés öröme pénteken Londonban és egész Angliában hálaadó istentiszteletet tartottak. Chamberlaint este 7 órakor György király magánkihallgatáson fogadta. A brit légió 10 ezer válogatott tagja készen áll, hogy a szudéta-német földre induljon.

Sirovy tábornok miniszterelnök rádióbeszéde a csehek új hazájáról

A prágai hadügyminiszter is rádió útján közölte a hadsereggel azt a parancsot, hogy a katonák esküje a megmaradt ország-területre vonatkozik

Prágából jelentik: Sirovy tábornok-miniszterelnök péntek délután rádióbeszédet mondott. Tájékoztatta az ország polgári lakosságát és a katonai tényezőket a helyzetről.

— Minden eshetőséget mérlegelve, — szól a nyilatkozat, — arra a következtetésre jutottunk, hogy az a háború, melyben többszörös túlerővel álltunk volna szemben, számunkra csak katasztrófával végződhetett volna. A mi feladatunk az volt, hogy megfontoljuk: elmenjünk-e meghalni a hazáért, vagy éljünk az új hazában és ott, egyedül lévén magunk között, megmentsük ezt az új hazát. Nem volt más választásunk. Mindezek meggondolása után a béke mellett határoztunk.

Sirovy ezután keserű hangon megemlítette, hogy a négy nagyhatalom Münchenben Csehszlovákia nélkül és akarata ellenére döntött és beismerte, hogy Csehszlovákia valamennyi európai állam között magára maradt. A tábornok-miniszterelnök azzal vigasztalta az ország népét, hogy Csehszlovákia az új határok között sem lesz a legkisebb a világon, sem a legszegényebb. Új feladatul pedig az új határok megvédését tűzte ki.

Ezután Krajcy hadügyminiszter lépett a mikrofon elé és hadseregpárancsot olvasott fel. — A kormány, — szól a parancs — kénytelen volt a szomszédok túlerejének engedni és az ország területének egyrészt átengedte a szomszédállamnak. Ez nem jelenti azt, hogy

legyőztek, hanem bizonyítéka annak, hogy fegyelmzett hadseregünk van. Az igazi katonáknak el kell viselniük a sikertelenségeket is. A köztársaságnak szüksége lesz rájuk, főképpen a közeli jövőben. Esküjük szentsége fennáll a megmaradó területekre.

A prágai rádió Sirovy miniszterelnök és a hadügyminiszter beszéde után bejelentette, hogy a minisztertanács a müncheni határozatról záros határidőn belül volt kénytelen dönteni. A kormány elhatározta, — mondotta a rádió, — hogy „az ultimátumban foglalt súlyos feltételeket teljesíti. Egyúttal azonban erélyes tiltakozását fejezte ki a világ közvéleménye előtt a világtörténelemben páriát ritkító drákói intézkedések ellen.”

Ezután a rádió bejelentette, hogy a tiltakozás és a fájdalom jeléül pénteken és szombaton a rádió szórakoztató műsört nem ad, csak félóránként híreket közöl a fejleményekről. Felhívja a rádió a lakosságot, hogy őrizze meg a nyugalmat és a fegyelmet.

A cseh lengyel feszültség tovább éleződik

Varsóból jelentik: Most került nyilvánosságra, hogy szeptember 28-ára virradó éjszaka a cseh területen lévő Dziemowice községből a csehek puskákkal és géppuskákkal lövtek Gogow lengyel falura. Hivatalos körök szerint ez tudatosan elkövetett támadás volt és, a len-

gyel köztársaság területének megsértését jelenti. Ez kötelességévé teszi a lengyel kormánynak, hogy a konzekvenciákat levonja és érte a felelősséget Csehszlovákiára, mint támadófélre há- rítsa.

Varsóból jelentik: A lengyel rádió hoszszabb nyilatkozatban foglalkozik a cseh kérdéssel, köszönetet mondva Németország és Olaszország lojális magatartásáért. Leszögezte, hogy a lengyel kormány világosan tudatta követeléseit Prágával, de onnan csak ígéreteket kapott, illetve ígéretet a válasza, amelyet nem tartottak be. A lengyel kormány saját eszközeivel szerez tiszteletet az állam méltóságának. Tekintettel a mostani helyzetre, előrelátható, hogy a kormány ma súlyos és végleges elhatározásra jut.

Újabb lengyel jegyzék követeli Teschen-Szilézia területét

Varsóból jelentik: Későbbi, hivatalos közlés szerint a szeptember 21-iki lengyel jegyzékre 30-án adott a prágai kormány választ, amely azonban csak általánosságban mozgó ki-jelentéseket tartalmaz és a cseh kormány el akarja hátrítani előzőleg tett határozott ígéreteit. A cseh kormány vártlan magatartása hozta magával, hogy a lengyel kormány azonnal válaszolt és újból világosan és pontosan kifejtette jogos és megokolt követeléseit Teschen-Szilézia területére. A jegyzék azzal végződik, hogy „a lengyel követelések nemteljesítésének következményeiért a felelősség egyedül a cseh kormányt terheli.”

A lengyel jegyzék este tíz órakor érkezett meg repülőgépen Prágába és azonnal továbbították a külügyminisztériumba.

Hét állam követe a lengyel külügyminiszternél

Varsóból jelentik: Beck lengyel külügyminiszter pénteken egymásután fogadta Németország, Olaszország, Anglia, Amerika, Románia, Magyarország és Franciaország követeit.

Varsóból jelentik: A lengyel lapok péntek este külön kiadásban számolnak be a gogowi határcsúszásról, mely a lengyel közvéleményben nagy izgalmat keltett.

Nincs ultimátum az új lengyel jegyzékben

Prágából jelentik: Beavatottak cáfolják, hogy a lengyel jegyzék, amelyet pénteken este juttattak el a prágai külügyminisztériumba, ultimátum-jellegű volna. A jegyzék csak azt követeli, hogy a cseh katonaság a legrövidebb időn belül ürítse ki Teschen-Szilézia területét. Amíg ez meg nem történik, a lengyel kormány nem bocsátkozik tárgyalásokba.

(Tudósításunk folytatása a 4-ik oldalon.)

Hadseregparancs a német hadseregnek az október elsejei bevonulásra

Berlinből jelentik: Brauchitz vezérezredes, hadseregparancsnok a következő napiparancsot adta ki:

— Október 1-étől kezdve a német hadsereg bevonul Csehszlováknak vezérünk által felszabadított német területeire. A német hadsereg abban a büszke örömben lép a megszállított terület földjére, hogy mint a német fegyelem és rend hordozója és mint legfelsőbb vezérünk eszköze, mostantól fogva a német csapatok erős védelmét nyújtsa német testvéreinek.

A tartalékosok hazaengedése Franciaországban. — Halálos csapás a szovjet-francia szerződésre

Párizsból jelentik: A kormány péntek este a tartalékosok hazaszállítására szükséges intézkedésekkel foglalkozott. Ez a hazaszállítás fokozatosan és a nemzetvédelem biztosításának megfelelő ütemben fog megtörténni.

A magyar minisztereinek rádiószózatot intéz országa népéhez

Budapestről jelentik: Imrédy Béla magyar királyi minisztereinek szombat este 8 órakor a rádióban szózatot intéz a nemzethez. Ezzel kapcsolatban a „Pesti Hírlap” megállapítja, hogy a magyar kormány a jelenlegi helyzetben szükségesnek tartja, hogy tájékoztató szóval forduljon a nemzethez és ezekben a soredöntő órákban irányt mutasson a magyarságnak, hogy milyen magatartást tanúsítson és mit várhat a négyhatalmi értekezletnek a magyarságra vonatkozó döntésétől.

Budapestről jelentik: A magyar közvélemény a müncheni megegyezés hatása alatt áll. Különösen a megegyezésnek Magyarország igényeire vonatkozó része foglalkoztatja a magyar közvéleményt és hivatalos köröket. Az egységes közfelfogás ebben a kérdésben már teljesen kialakult. Magyarország továbbra is rendületlenül ragaszkodik ahhoz, hogy a felvidéki magyar népcsoport szabadon gyakorolhassa önrendelkezési jogát. Az önrendelkezési jog — magyar illetékes felfogás szerint — annál is inkább megilleti a felvidéki magyarságot mert nem kisebbségről van szó, hanem történelmi öklakosságról. A magyar közvélemény a legmelegebb hála érzésével gondol Mussolinire, aki mindig sikra szállt a magyarság jogai mellett és Hitler birodalmi vezér és koncellárra azért az állásfoglalásért, hogy Csehszlovákia megmaradó részét csak akkor hajlandó garantálni, ha már a felvidéki magyarság sorsa is megfelelő rendezést nyert. Ez rendezés pedig nem lehet más, mint a magyarok felvidéki területek visszacsatolása az anyaországhoz. Közvetlen emlékeznék meg magyar körökben Chamberlain és Daladier megértő együttműködéséről is.

A londoni tőzsdén zuhan az arany ára. — A közönség visszahordja az üzletekbe a felhalmozott élelmiszereket

Londonból jelentik: A londoni tőzsdén a müncheni megegyezés nyomán keletkezett megnyugvás nagy ármelkedéseket idézett elő. A font megszállt. Az arany ára zuhant. Beavatottak úgy tudják, hogy a fontkiegénylítő alap nagy nyereségekre tett szert, mert a válság alatt nagyon olcsón vásárolt hatalmas dollárkészletet igen magas áron adta el. Az üzleteket a közönség

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, valóságos szenzáció erejével hat

MARJAY FRIGYES

SEDANTOL PRÁGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.

Ara gyönyörű egész vászonkötésben 310 lei.

Megrendelhető kiadóhivatalunk v. ján.

Párizsból jelentik: A müncheni megegyezés halálos csapást mért a francia-szovjet szerződésre. Franciaország még csak fel sem vetette Münchenben a szovjet meghívását és felteszik Párizsban, hogy Moszkva ezután bejelenti szakítását. Vannak olyan hangok is, hogy új szentszövetség alakul a négy nagyhatalom között és ez döntően fogja irányítani megállapodásaival a világ sorsát.

U választások Angliában

Londonból jelentik: Jólétesült parlamenti körökben híre terjedt, hogy a kormány nem óhajtja bevárni az alsóház mandátumának lejártát, hanem 1939 helyett már ez év őszén új választásokat írnak ki.

Péntek este a hadügyminisztérium közölte, hogy a légharó és partvédelmi egységek légénysége bizonyos mértékig ismét elhagyhatja helyét.

megrohanta, hogy az utóbbi napokban vásárolt élelmiszerkészletet visszaadja, de az üzletek természetesen nem voltak hajlandók visszavenni.

Ahol teljesen elmul a háborus veszély

Amszterdamból jelentik: A helyzet enyhülésére való tekintettel a kormány elhatározta, hogy a katonai szolgálatra kötelezettek a szolgálati kötelezettség lejártának rendes időpontjában elbocsátják. A részleges mozgósítás előkészítésére vonatkozó intézkedéseket is visszavonják.

Brüsszélből jelentik: A minisztertanács a nemzetközi helyzet enyhülésére való tekintettel elhatározta, hogy megteszi a szükséges intézkedéseket a belga hadsereg békelétszámának helyreállítására.

Londonból jelentik: A parkokban beszüntették a légvédelmi árkok ásását.

Két rovottmultu betörő ki akarta rabolni a gyulafehérvári Nemzeti Bankot

Az elfogott bandita lelőtte a renát és azután főbelőtte magát

Gyulafehérvárról jelentik: Megdöbbentő bűnügyi esemény történt tegnap reggel a városban. A Nemzeti Bank épülete előtt szolgálatot teljesítő Pap Nicolae rendőrszakaszvezető hajnali 6 óra tájban észrevette, hogy a pénztárat előtt két gyanús külsejű egyén ólalkodik. A rendőr odalépett a két gyanús külsejű egyénhez és azokat igazolásra szólította fel. A két ismeretlen eleinte tiltakozott, majd néhány levelet mutattak fel, amelyeket azonban korántsem lehetett igazoló iratnak tekinteni. A rendőr ezek után felszólította őket, hogy kövessék haladéktalanul a rendőrségre.

A két züllött külsejű férfi látszólag engedelmeskedett a felszólításnak s követték a rendőrt. A rendőrség épülete előtt azonban az egyik hirtelen hátramaradt, revolvért rántott és több lövést adott le a néhány lépéssel előtte haladó gyanútlan rendőrré.

A leadott három lövés közül kettő célttévesztett a harmadik azonban a szerencsétlen Pap Nicolae hasfalába furdott. A súlyosan megsérült rendőrtiszt összeesett, de annyi ereje még volt, hogy segítségért kiáltasson.

A lövés zajára és a serélykiáltásokra a rend-

* A létért való küzdelemben gyakran hathatós segítségére van a dolgozó egyénnek egy pohár természetes „Feronc József” keserűvíz reggel éhgyomorra bevéve, azért, mert ez gyorsan szabályozza a szellemi és testi munkaképességre oly igen fontos hélműködést és anyagcserét. Kérdezze meg orvosát.

Királyi rendelettel módosították a bukovinai polgári perrendet

Bucurest. Saját tud. A királyi rendelet-törvényt írt alá, amely több régi ókirályságbeli törvény hatályát kiterjeszti Bukovina területére is. E törvények az 1863. évi polgári törvénykönyv részleges módosításaival az 1900. évi polgári perrendtartás, az 1887. évi kereskedelmi törvény módosításaival, valamint minden polgári, kereskedelmi és bűnvádi perrendtartási törvény és rendelkezés, úgyhogy a régi királyságban érvényesek kivétel nélkül. Ugyanakkor hatályukat veszítik mindazok a bukovinai törvények és rendelkezések, amelyek ezekkel ellentétben állanak.

A hitelezői család büntetése minimálisan hat havi szabadságvesztés

Bucurestből jelentik: Az új alkotmány intézkedését szem előtt tartva, módosította a kormány a büntető törvénykönyvet. A módosítás közelről érdekli a gazdasági életet is. A módosított büntető törvénykönyvet kísérő indoklás szerint, a hitel elve a gazdasági élet alapja. A csalárd adósságok büntetését éppen ezért valamennyi büntető törvénykönyv felöleli. Az új büntető törvénykönyv 548. cikke megbünteti azt az adóst, aki vagyont idegenít el olyan céllal, hogy a hitelezőket kijátszsa. Megállapítja azonban azt a feltételt, hogy ez az elidegenítés a behajtás elrendelése után történt meg. Az újabb módosítás, mely most lép életbe, a hitelezővel szemben a hitelezői család fennforgását ahhoz a feltételhez köti, hogy valamely vagyontárgy elidegenítése a hitelezők kijátszása céljából, tekintet nélkül arra, hogy per van folyamatban, vagy nincs, csalást képez. Ezzel kapcsolatban a módosított büntető-törvénykönyvnek 548. szakasza a következőket tartalmazza:

Aki valamely hitelező megkárosítása céljából elrejt, elidegenít, megromlalt, eltékozol, vagy szétrombol vagyonából valamit, vagy fiktív adósságokat, vagy más hasonló ügyeket köt a hitelező kárára, a hitelezők kijátszásának büntetését követi el és hat hónaptól két évig terjedő pénzbüntetéssel, valamint polgárijogainak egy-két évi felfüggesztésével büntetik. A módosított büntető-törvénykönyv tehát súlyosan bünteti az olyan adósságokat, akik hitelezőiket kijátszása céljából követnek el csalásokat.

őrség épületéből több detektív rohant ki, akik dítá futásközben megbotlott és hanyat esett. Nyomban talpra állt ez az idő azonban elég volt arra, hogy üldözői megközelítsék. Midőn látta, hogy nem menekülhet, váratlanul újra revolvért rántott és egymásután két golyót röpített a halántékába. Mindkét golyó az arcon keresztül az agyba hatott s egyik szemét is kiütötte.

A súlyosan sérült merénylőt kórházba szállították s közben első segélyben részesítették a hivatalának áldozatául eső rendőrt is.

A detektívek a kórházban megkísérelték a sebesültek kihallgatását, súlyos állapotuk miatt azonban ez nem sikerült. A halálosan sebesült bandita zsehében igazoló iratokat nem találtak s így a nyomozó hatóságok körében az a vélemény alakult ki, hogy mindkét bandita most szökött, vagy most szabadult ki valamely fegyházból s első tervük a gyulafehérvári Nemzeti Bank kifosztása volt. A hatóság — egyébként — erélyes nyomozást indított az „egérutat” nyert bandita kézrekerítése érdekében s egyszersmind értesítette a többi hatóságokat is, amelyek a gyulafehérvári rendőrséggel együttesen igyekeznek elfogni a bűnügy szökésben levő szereplőjét is.

Genftől — Münchenig

Szinte varázsigeként hatott az elmúlt hét külpolitikai zűrzavarában, amikor az események forgatagából váratlanul felröppent ez a diplomáciai műszo: négyhatalmi értekezet. Aki csak valamit is konyit a külpolitikához — és ki nem politizált ezekben a napokban! — az ebből a két szóból reménykedést, bizakodást és a dolgok jobbra fordulására valló felmútatást olvasott ki. Mussolini, Hitler, Chamberlain és Daladier müncheni tanácskozása ugyanis az évek óta tervezgetett és a becsületes békekarók által annyira óhajtott négyhatalmi értekezet megvalósulása volt, amelyen az arra illetékes, négy európai nagyhatalom vezérfőfője végre kezükbe vették a földrészt sorsának irányítását.

Első lépésként a cseh-német viszály megoldására került sor és a négyhatalmi értekezet ezt a munkáját a diplomácia történetében páratlanul álló gyorsasággal, csúrs-csavarás nélkül, igaz, férfias bátorsággal és munkabírassal végezte el. Négy férfi állt szemben egymással a müncheni konferenciázó asztalnál, négy, felelősségének súlyát tényleg a vállán viselő államférfi, aki a végveszély felforrósult pillanataiban letért a diplomácia eddig követett, kanyargós útról és az érvekkel, ellenérvekkel, fufangos dialéktikák szövegével és az igazság elleplezésére szolgáló szövegekkel tarkított diplomáciai játékok helyett az első pillanatokban talán még teljesen fel sem fogható jelentőségű békemunkát végzett. A négy nagyhatalom vezető államférfijának diplomáciai érdek-kibicek mesterkedéseitől mentes, közvetlen és személyes találkozás célravezetőbbnek bizonyult, mint az eddigi módszerek, melyekkel a háború utáni évek alatt akár a Népszövetségen belül, akár rajta kívül próbálkoztak. A személyes találkozás ereje és varázsa olyan tetterőbe lendült, amintől a más rendszerű diplomáciai eljárások eddig soha sem produkáltak.

A négyhatalmi értekezet a népek sorsának intézésében egy csapásra polgárgógot nyert és a válságok hathatós, gyors megoldása céljából felülmúlhatatlanul alkalmasnak bizonyult.

Hat év előtti játszma

a genfi saktáblán

1. A négyhatalmi értekezetnek, mint nemzetek és nemzetek fölötti döntőbíráskodó és békéltető szervnek a gondolata nem új dolog. Most Chamberlainé az érdem, hogy a tervet újra felvetette, s Mussolininél a elismerés, hogy a válság utolsó óráiban a négy nagy nyugati állam felelős vezetőit egymással összehozta. Hitlernek jár ki a köszönet, hogy a megvalósulást lehetővé tette és Daladiernek a dícséret, hogy az értekezet eredményességét hozzájárulásával biztosította. Első ízben ezelőtt hat évvel, 1932. nyarán nem vetődött fel ilyen szerencsés körülmények közt a négyhatalmi konferencia gondolata. Akkor még Genf volt a világ kövepe.

Pedig a bajok már jelentkeztek. És legelső sorában. Olaszországban, Mussolini ajakáról röp-pent el legelőször az elégedetlenség szava a népszövetségi rendszer ellen. Itália háttérbe szorult a világháború nyereségeinek elosztásakor. Voltaképpen semmit sem kapott Délitólron kívül a világháborúban hozott óriási vér- és anyagi adozatért. Fiumét is erőszakkal kellett megszereznie, gyarmatszerzésre pedig nem is gondolhatott.

Az elégedetlen Olaszország mindinkább távolodott a nagy antanttól és közeledett az elégedetlen és a háború iszonyu terhei alatt nyögő Németországhoz. Az ellentétek a leszerelési kérdésben robbantak ki. Olaszország 25 éves külügyminisztere Grandi mind élesebb harcot vívott a volt szövetségesek ellen s a legyőzött államok mellett. De minden harc hiábavaló volt: az alapvető hibákkal született genfi Népszövetségben évek mértőldőjeire dagadt a vita és az eredmény semmivel volt egyenlő.

Mégis Olaszország kiállása és állásfoglalása megvetette a jövő fejlődés alapjait.

A népszövetségi nehézkes rendszer azt a forró óhajot keltette fel a felelős hatalmak államférfijaiban, hogy a nagy kérdések megoldására alkalmatlannak bizonyult genfi intézmény helyébe valami újat kell alkotni, amin keresztül gyorsabban és eredményesebben el lehetne érni Európa valódi megbékéléséhez.

Ebből a vágyból sarjadt ki a négyhatalmi értekezet gondolata.

Akkor még Olaszország és Németország is bent volt a Népszövetségben és mégis Anglia és Franciaország is természetesen találta volna, hogy Európa baját a Népszövetségen kívül intézzék el. A négyhatalmi egyezményt azonban akkor még nem lehetett megvalósítani.

Az európai káoszban

előtérbe lép a szovjet

2. Ugy látszott, hogy a négyhatalmi egyezmény a megvalósulás stádiumába lépett. A jóakarát nem hiányzott. Anglia és Franciaország ép úgy megértette ennek az új diplomáciai ténykedésnek a jelentőségét, mint amennyire a nagy népek közötti szoros együttműködést kívánta Németország és Olaszország. Már elkészült az az egyezmény is, amelynek irányelveit a négyhatalmi értekezet az európai kérdések megoldásánál szem előtt tartották volna. A négyes megállapodás alaptétele az volt, hogy a népszövetségi alapokmányt meg kell változtatni és a változtatás szellemében kell újja építeni Európát.

Ezt az egyezményt azonban soha sem írták alá...

Azóta is örök találgatások tárgya maradt: miért hiúsult meg márcól-holnapra ennek az egyezménynek a létrejötte, holott a megállapodás szövege letárgyalatlan, elvileg elfogadottan, aláírásra készen állott. Az egyik ok feltétlenül az érdekelt országok belpolitikai ziláltsága volt. Franciaország országos választások tüzeiben forrongott, Németországban pedig utolsó óráit élte a szociáldemokraták és centrupártiak egymást megkötő kormányzata. Párizsban Tardieut Herriot váltotta fel, Berlinben pedig Brüning helyett Papen jutott a kancellári székbe. Ezek a változások azonban nem vitték előbbre a dolgot, mert közbelépett egy olyan tényező is, amellyel addig a négy nagyhatalom nem számolt.

Moszkva 1931—32-ben érte el világforradalmasító törekvéseinek csúcspontját. Közép- és Délkelet-Európában fenyegető erővel kezdett lábra lépni a bolsevizmus. Németország, a kommunizmus meredélyére lépett, Ausztria vörös volt, Magyarországon statáriális kivégzésekkel kellett védekezni a moszkvai pestis ellen, Bulgáriában rövidlejtárat, véres forradalmat idézett elő a szovjet keze és a vörös hullámok mindjohban átcsaptak Romániára is. Az európai káosz ködében félelmetesen vigyorogva feltűnik a szovjet Janusarca...

Oroszország döntő erővel akart beleszólni az európai politika alakulásába. Tapogató csapjával szövetségeket keresett és talált is két külügyminisztert: Benes és Titulescu személyében. Az ő politikai felfogásuk azt sugallta, hogy Európa békéjét csak azáltal lehet biztosítani, ha az orosz óriás északról és keletről sakkban tartja az egész földrészt.

Mégis a négyhatalmi egyezmény egyetlen izgalmas éjszaka hiúsult meg. Indiszkréció folytán nyilvánosságra került az egyezmény, alapvető tétele, amely az északi és keleti befolyást kizárta volna az európai kérdések megoldásából. Oroszország és szövetségesei munkába láttak. Egy forró, nyári éjszakán fenyegetések, ijesztések röpültek Párizs, London s Róma felé. A szovjettől mindenki félt. Hisz mindenki saját szemével látta, milyen félelmetes módon tudta kihasználni Moszkva az akkori évek általános gazdasági válságát arra, hogy világforradalmasító tervéről véres, borzongató életjelet adjon.

Az első négyhatalmi egyezményt a megszületése előtti órákban kéréllhetetlen varázsszókkal megfojtotta. Moszkva messzenyuló keze.

Akik most a müncheni béke-

diadalból kimaradtak

3. Azóta nagyot fordult a világ. Két új erőre kapott, ifjú erőben pompázó nép szoros testvérisége átfurmálta Európa képét. A vörös veszély ma már a múlté. Hitler fellépése megtörte a polgári Európa benuitságát és a bolsevizmus elleni fellépésre ösztönözte. Oroszországnak egyetlen barátja van még: — de ez is már csak ki tudja, meddig! — Csehország. Ha-

gyobbban kifejezve: a jelenlegi prágai kormányzat.

Es beigazolódott az a régi szabály, hogy aki nem tart lépést a történelemmel, az kimarad belőle. Münchenben a négyhatalmi értekezet mindenekelőtt fejtát állított a népszövetségi politika dísztelen strjárja. A Népszövetség kimaradt a létezése egyszerűen elfelejtődött. De kimaradt, — mintha egyáltalában a világon sem volna, — Szovjetország is. Senki se törődött véleményével, szándékaival, tervével. Nem kérdezték s nem hallgatták meg. A négy nyugati nagyhatalom Európára is érvényesítette a Monroe-elvet: Európa az európaiaké, sorsa felett csak az európai szellemet képviselő és fenntartó hatalmak hívatottak dönteni.

Valószínűleg Csehszlovákia is kimaradt volna, ha nem épen az ő sorsáról kellett volna most dönteni. De most szükség volt rá, — illetoleg a müncheni Vezérház asztalán kiterített térképre, melyen friss, vörös vonalakkal húzták meg új határait.

Az elszalasztott pillanatot

viszsa sohasem tér

4. A hat év előtti külpolitikának volt még egy érdekes, tanulságos mozzanata. Az 1932 május-juniusában megtartott lausannei konferenciával kapcsolatban melyen mint emlekezetes Németország jóvátétel kötelezettségét tűrölték, Tardieu akkori francia miniszterelnök megoldást ajánlott a dunai államok helyzetének rendezésére. Tardieu felelevenítette a dunai konföderáció tervét, melyet elsőként 1848-ban a magyar szabadságharcos vezér, Kossuth Lajos propagált.

Bár Tardieu terve ködös és zavaros volt, mégis kiinduló pontul szolgálhatott volna arra, hogy a Dunavölgyében élő országok: Magyarország, Ausztria, Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia népére boldogabb jövő napjai virradjanak.

Tardieu tervének első lépése az lett volna a megvalósulás felé, hogy a dunai államok lépjenek egymással preferenciális vámrendszerbe és így a gazdasági közeledéssel alapozzák meg a politikai közeledést, illetoleg a később létrehozandó államszövetséget. A tervet Ausztria szívesen fogadta, Magyarország nem ellenezte, csupán bizonyos szempontokból fenntartással állt vele szemben, Romániában és Jugoszláviában pedig szintén megértésre és tárgyalási hajlandóságra talált Tardieu elgondolása. Ez a két utóbbi ország részéről természetes is volt, hisz Tardieuban a kisantant országok leghűségesebb és legádozatkosabb barátjunkt tisztelhetők. Csak egyetlen érdekelt ország állt szembe mereven, kíméletlenül elutasítván, csak egyetlen államnak nem kellett a dunai államok közti családias megbékélés...

Csehszlovákia volt ez az ország, amelynek külügyminisztere: Benes Eduárd a két szövetséges országot, Romániát és Jugoszláviát is lebeszélte, hogy a Tardieu-tervhez csatlakozzanak.

*

Azóta bizonyára százszor is megbánta már, amit 1932-ben a dunai államok boldogulása ellen elkövetett. Most azonban már késő a bánat, az eseményeket visszacsinálni nem lehet. Az elszalasztott, régi alkalmat feleleveníteni semmiféle emberi erő nem tudja. A müncheni négyhatalmi értekezet behizonyította, hogy a történelem szerkezőnek büntetlenül nem lehet elébe feküdni.

ARVAY ÁRPAD.

Csikmegye magyar iskoláiban felállítják a magyar tagozatokat

Csikszere. Saját tud. Az általános közoktatás szabályozásának, valamint az újabb intézkedések értelmében a kisebbségek által lakott területeken az állami iskolák mellé az illető kisebbség anyanyelvének megfelelő tagozatokat kell létesíteni. Csikmegyében a megyei tanfelügyelőség már el is készítette a szükséges tervezetet és javaslataival együtt felterjesztette a nemzetnevelésügyi minisztériumnak. A tervet szerint a megye községeiben egyelőre nyolcvanöt tagozatot létesítenek és ezekben tanítani fogják a magyar nyelvet heti több órában. A többi tantárgyakat azonban itt is románul fogják tanítani.

Milyen gazdagságot rejt a szudéta-vidék?

Európa egyetlen rádiumlelőhelyét kapja meg Németország Joachimsthal-lal

A történelem sok mindenre megtanít. Nemcsak arra, hogyan tudtak háborúskodni egymással az emberek, de a történelem minden tudásunkat kibővítheti. Földrajzot, természettudományt s jellemek, lelkek világát tanuljuk megismerni általa. A modern történelem — s ez a mai kor valóban történelminek nevezhető — s ez a tudásanyagát bőségesen kielégítheti. Abessziniáról például igen sokan nagyon keveset tudtak az olasz-abesszini háborúig és Spanyolország művészeti kincseivel gazdasága tárult fel a szörnyűséges testvérharc rombolásairól írott tudósításokban.

A jelen pillanatban a modern történelem filmjén a szudéta-vidék ügyei perognak. Nézzünk szét egy kissé ezen a földterületen s megláthatjuk, mennyi gazdagságot rejt ott a föld mélye s az emberi kéz — iparvállalatok keretében.

A szudéta-vidék kincsei

A szudéta-vidék elég nagy területet jelent. Hossza kb. 300, szélessége pedig 30–40 km. A Riesengebirgen és az Isergebirgen éri el legnagyobb magasságát, ahol egyes csúcsok az 1603 m. is meghaladják. Általánosságban lapos, enyhélejtésű hátságokból álló erdős hegység. Szélesebb völgyei, főleg a bányaterületek, igen sűrűn lakottak.

Nagy gazdasági jelentősége van a szén és vasérc telepekkel bíró Waldenburger hegységnek, ahol az ipar is igen élénk.

A hegyvidék alsórésein szép rétek, kítűnő szántóföldek húzódnak, a magasabb részeket pedig főleg fenyveserdő borítja. E hegység vízei az Elbére, Oderába és a Morvába folynak.

Azokon a területeken, amiket most Németországhoz csatolnak, tömérdek természeti kincs mellett gazdag ipartelepek és ósrégi, szép városok is vannak. A jelentősebb helyek a következők:

Bodenbach a szász határon fekvő városka, amelynek hosszú évtizedeken át fővárhivatala és jelentékeny átmenő forgalma volt. Csokoládégyára és szövőipara igen jelentékeny.

Friedland kerület az egykor nevezetes hercegség **Wallenstein**, a legendás híró német hadvezér tulajdonában volt. Ez a kerület 1623-ban kapta a hercegség címet, II. Ferdinándtól. A kerület fővárosától délkeletre ma is teljesen épen áll bazalt sziklákon az ősi lovagvár, amelynek híres fegyvergyűjteményét a turisták százai csodálják. Maga a kerület fővárosa is jelentékeny, fűrészmalmal, papír, pamut, festőgyárai és gyapjuszövőszete révén.

1934-ben, Wallenstein halálának háromszáz éves fordulója alkalmából Friedland főterén emlékművet állítottak fel a nagy hadvezér tiszteletére. Ezt a szoborművet H. Scholtz bécsi szobrászművész készítette, rendkívül jellegzetes alkotás.

Schluckenau a hasonlónevű cseh kerületi kapitányság székhelye. Pamutfonása, gyapju és vászonipara, bársonyárú-készítményei, szappan és sörgyárai mellett híres a szienitbányája.

Rumburg a róla elnevezett rumburgi vásszonnal világhíre tett szert. A szász határon fekvő városnak műmalmal mellett gyapju és vászonipara jelent nagy gazdagságot.

Warnsdorf is a rumburgi cseh kerületi kapitányságban van, szintén a szász határ közelében. Mechanikai szövőszékekkel felszerelt pamutipara, festőgyára, gőzfűrésze, ipariskolái nevezetese. A szép régi városban két színházépület is van, ami művészetkultúrára vall.

A leggazdagabb kerület kétségtelenül az, amely Egerre is magában foglalja. A történelmi nevezetességű város arról is híres, hogy a piacán álló városházán gyilkolták meg 1634. február 25-én Wallensteint. A városházán azokban a termekben, melyekben egykor Wallenstein lakott, városi múzeumot rendeztek be, amelyben számos, Wallensteinra emlékeztető régiség és kép van. Maga a város, sőt a környéke is, megőrizték középkori jellegüket, sok szép régi épület, templom fokozzák a középkori hangulatot.

Eger azonban nem állt meg mégsem a középkornál. Ipára fejlett, lépést tart a rohanó idővel, szövődési modern ütemben dolgoznak.

Az égeri kerület többi híres városai még:

Karlshad a világhírű fürdőváros, vastartalmú forrásaival és iszapfürdőivel, amelyeket már a XIII–XIV. századokban is ismertek. Első, modern gyógytermet 1711-ben építették, az Alte Wiesene-n.

Albrecht von Wallenstein, a híres hadvezér, akinek Egerben szobrot állítottak azon a helyen, ahol 1634-ben meggyilkolták. Ez az emlékmű most Egerrel Németországhoz kerül.

* Akiknek foglalkozása minden erejük megfeszítését követeli, ilyenak hetenként legalább egyszer, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez alaposan kitisztítja a bélelszövetet s előmozdítja a gyomor-emésztést, fokozza az anyagcserét, élénkíti a vérkeringést az egész szervezetben és ezáltal új életet teremt. Kérdezze meg orvosát.

Franzensbad a másik világfürdő, tizenkét ásványforrásával. 1793-ban alapították a fürdőt s hamarosan világhírű lett. Gyógyforrásait már 1402-ben is említik egykorú iratokban. Fürdővendégei között nem kisebb emberek fordultak meg, mint Goethe, Beethoven, Metternich, sőt Mária Lujza is szívesen üdült Franzensbadban.

A legnevezetesebb hely mégis, nemcsak az égeri kerületben, de az egész szudéta-vidéken:

Joachimsthal. A XV. század óta híres ezüst és uránércbányászata. Zsigmond király a XV. században kancellárjának, Schlicknek ajándékozta s az ő családja s leszármazottjai verték az itt kibányászott ezüsből az első „tallérokat”, amiknek az elnevezése onnan származik, hogy azokat az ezüstpénzeket, miket ott vertek, Joachimsthalérnak nevezték, s ebből a szóból lett aztán a tallér elnevezés.

Az ezüsbányászat ma már csekély, annál nagyobb kincs

a rádium,

amelynek Joachimsthal Európa egyetlen lelőhelye. Itt rendezték be ugyancsak Európa egyetlen rádiumos fürdőjét is, amelyet messze világ-részekből felkeresnek a betegek.

Marienbad is európai híró fürdőhely. Ásványvízforrásait már a XVIII. század elején is sikerrel használták. Szélesebb körben csak a XIX. században tette ösmertté Neher orvos és ma már a betegek ezrei nyernek gyógyulást forrásvízeitől.

Falkenau az égeri kerület egyik leggazdagabb szénbányavidéke. Szövőszékei és üveghutái is híresek.

Kaaden, Eger mellett igen gazdag barnaszénbányáival jelent nagy nyereséget Németországnak. Maga a városka nagyon régi eredetű s a johanniták 1183-ból való temploma most is régi szépségében áll. A városban jelentős kezyüipart is üznek.

Jägerndorf az osztrák-szléziai kerület székhelye. Az Oppa mellett, festői vidéken fekszik. Jelentékeny posztiszövőse és gépgyárai. Gyönyörű a város határában emelkedő Liechtenstein kastély és a régi templomok, melyek között többszáz évesek vannak.

Freudenthal 35 km-re van Troppautól, a Schwarzbach partján, a német lovagrend kastélyával, melynek a várost 1621-ben II. Ferdinand ajándékozta. Kémiai ipara és szövőipara rendkívül fejlett.

Ezek nagyjában legnagyobb értékei azoknak a szudéta-területeknek, melyek most Németországhoz kerülnek. Az egyes városok bányák, gyárak, ipartelepek értékét, termelését ösmerteni hasábkra menne, így tehát csak rövid pár sorban emlékeztünk meg azokról.

Ajándékozási iroda

Teta: Kánya Tete

Félreértések és a plágiumpercek elkerülése végett már most közlöm, hogy Mr. Smiedt newyorki cég ötlete alapján társszerelve általam. Ő azonban csak a nászajándékozást szervezte meg, míg én a nyaralási emléktárgyajándékozást, óhajtom úgy magam, mint szenvedő felebarátaim érdekében intézményesen megoldani.

Mert ugyebár, a nyaralásból, utazásból mindenki hoz magával egynéhány kedves csekélységet szerettei s jóbarátai részére. Ha mást nem, egy légmentesen záródó cellulóz-fogkefeszítőt, úgy is, mint „Gruss aus Teufelbux”, amelyben a fogkefének harmadnapra megpenészedik, de ettől függetlenül könnyes szemmel mondunk érte köszönetet Bonifác bácsinak és viszonzásul hozunk neki Dörgicsereketyéről egy nemzetiszínű fakanalat, hogy aszongya: „E kanállal ed a babot, Nem lesz többé semi bajod” s alatta egy szerény kis nefelejes, három levélkével.

Szó nem férhet hozzá, hogy a családi érzés ápolása alapján véve megható dolog, azonban, ahogy itt a szekrényem legelső fiókjában kotorászom az emlékek között, csodálatosképpen megem Lina néni és Jeromos bácsi jutnak az eszembe. hanem — horribile dictu — Mr. Smiedt úr Newyorkból, akinek ime, az ajándékozást már sikerült megszerveznie.

Hát én azt hiszem, ezen a téren nálunk is tenni kellene valamit. Ha mást nem, röpcédulákat kellene szétosztogatni a nyaralni induló rokonok és ismerősök között, amelyen az ember közölné a már birtokában levő kedves emlékek leltári listáját. Nekem ugyanis eddig van: Addis-Abbebából egy duplaspirálos dugóhúzó-emlékem, amellyel csak egyszer nyitottam fel a tintásüveget és azóta sem tudom elfeledni azt a számlát, amelyet santung-kosztümöm tisztításáért a pucérájban fizetnem kellett;

Abbáziából egy szétszedhető sétatálcám, mely egyik végén taluseprő, másik végén pedig radirgumi;

egy miniatűr kávédaráló a Dolomitokból, belül zenélő óraszerkezettel, amely, ha be akarom mutatni valakinek, soha nem működik, de három hét múlva, mikor gyanutlanul alszom, éjjelután kettőkor a vitrinben lejár;

két falraakaszható aranycsikos bőgrém, középen porcelláncsokorral összekötve. Emlék a Semmeringről, amelyhez a Kurkmissionalnak csak gratulálni tudok;

egy ezüsttel befuttatott bádoggyszűm Marienbadból, amely a ballábom nagyujjára egy kicsit még nagy s ezenkívül egy egész csomó maradandó emléktárgyam, amelyeket időnként, nagytakarításkor kinthagyok, de csodálatosképpen a viciné egyet sem visz el közülük.

Amidőn, fentnevezett kedves megemlékezésekért jelenleg utónyaralásukból hazatérő rokonaimnak, ismerőseimnek és jóbarátaimnak ezúton is leghálásabb köszönetemet fejezem ki, egyben felhívom nb. figyelmüket arra, miszerint nekem eddig még sem sevesi porcellánom, sem francia parfümöm, sem perzsa bundám, sem angol teveszörkábátom, sem olasz borostyánköllekióm, sem német látészövmem, sem norvég halászfelszerelésem, sem svájci óráim, sem bécsi versenyistállóim nincs, nem beszélve arról a néhány száz bácskai holdról, amelynek néha direkte hiányát érzem.

Ha ezen csekélységek bármelyikével meglepnének, én azokat is őszinte köszönettel és hálával fogadom.

HIREK

MAGYAR LAPOK Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Helyföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 le.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr Sulyok István.
Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Az olvasóhoz!

Alulírott lapok kiadóhivatalai közös megállapodással elhatározták, hogy lapjaik előfizetési árait október 1-i hatállyal, példányonkénti árusításban pedig az október 4-én árusításba kerülő számoktól kezdve újból szabályozzák.

Hat és fél évvel ezelőtt, 1932. április 1-én 40%-al szállítottuk le az akkori árszintet. Azóta a munkabérek és a lap előállításával kapcsolatos minden költség fokozatosan emelkedett, új költésértékek is keletkeztek és ezek a megnagyobbodott költségek felborulással fenyegetnek minden tisztességes anyagi eszközökkel dolgozó lapvállalatot. Alaposan és lelkiismeretesen megvizsgáltuk költségvetésünket és megállapítottuk, hogy az áremelés kikerülhetetlen kényszerűség.

Nincs még egy szakma, amely ekkora áldozatkészséggel és ilyen kitartóan hosszú ideig küzdött volna az áremelés ellen és hisszük, hogy a romániai újságolvasó közönség méltánylással fogadja ezt a bejelentésünket.

„Brassói Lapok“ Brassó
„Keleti Újság“ Kolozsvár
„Magyar Lapok“, Nagyvárad
„Uj Kelet“, Kolozsvár

A „Magyar Lapok“ új árai a következők:

Előfizetés:	
1 hónapra	75 le
1/4 évre	225 „
1/2 évre	450 „
1 évre	900 „

Példányonkénti ár:

Hétköznap	4 le
Vasárnap	5 „

Templomszentelés Szederháton, Temesvár.

Saját tud. Pacha Ágoston temesvári megyéspüspök pénteken az aradmegyei Tornyán osztotta ki a bérmálás szentségét, szombaton pedig Szederhát községben. Szederháton, amely a tornyai plébánia fiókközönsége, ezideig nem volt templom. Az állami iskola épületében tartották az istentiszteletet; az épület oly rossz állapotban van, hogy szállákból kellett megőrizni. A Katolikus Népszövetség részéről indult meg az az akció, hogy Szederhát templomát kapjon. A Katolikus Népszövetség temesvári egyházmegyei tagozatának elnöke Martzy Mihály egy alkalommal a községben járva, oly nagy hatással buzdította a híveket a templomépítő akcióra, hogy beszéde végén az egyik, községbeli gazdálkodó rögön telket ajánlott fel. Meg is indult az akció és közadakozásból Lukács Imre tornyai plébános huzgózkodása folytán tornyai templom épült Szederháton. Pacha Ágoston dr. megyéspüspök, a bérmálás alkalmával a községben tartózkodva, egyúttal a szederhátai új templomát is felszentelte. A Katolikus Népszövetség temesvári egyházmegyei tagozatának elnöksége Fodor József főtitkár bizta meg azzal, hogy az ünnepségen képviselje.

Autótaxiban lelta halálát egy idős orvos. Temesvár. Saját tud. Sternfeld Izso dr. ismert orvos váratlanul szívizéhdést kapott és meghalt. Sternfeld dr. aki mint kitűnő diagnosztikus volt ismeretes, autótaxin akarta felkeresni Suciu Eugen dr. orvoskamara elnököt, hogy felhatalmazást adjon Bucurestiben lévő oklevelének és egyéb iratainak átvételére. Az idős, hetvenkét éves Sternfeld dr. oklevelét ugyanis több más orvosával együtt a mostani felülvizsgálás alkalmával minden további nélkül elismerték s oklevelének hazahozatalára az orvosi kamara felszólítása értelmében felhatalmazást kellett volna adnia a kamarai elnöknek. Amikor az idős orvos a gépkocsiból ki akart szállni, hirtelen összeesett. Hamarosan két orvos termett a helyszínen, de azok már csak a beállót halált állapíthatták meg. Az öreg orvost hirtelen szívizéhdés ölte meg.

A temesvári hitvalló-nap. Saját tud. Jelentették már, hogy a katolikus magyar egyesületek vasárnap, október 2-án ünnepélyes Veni Sanctaval nyitják meg ezidei munkaévüket. A Veni Sancta reggel fél 9 órakor lesz a ezékesegyházban, szentmisével, közös szentáldozással. Délután 5 órakor hitvalló-ünnepség lesz a Katolikus Női Mieszió rendezésében, a józsefvárosi katolikus elemi fiúiskola nagytermében. Ezen az ünnepségen az ünnepi beszédet Fischer Aladár, az aradi katolikus főgimnázium igazgatója mondja.

TÖRVÉNYTERVEZET KÉSZÜLT A MAGANTISZTVISELŐK, MUNKÁSOK ÉS TANONCOK ELHELYEZÉSÉRŐL. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi miniszteriumban törvénytervezet készült a munkáshelyező hivatalok átszervezésére. A javaslat szerint mindazok a vállalatok, amelyek 10 alkalmazottnál többet foglalkoztatnak, munkásaikat és tisztviselőiket kizárólag az állami munkáshelyező hivatal útján szegődíthetik be. A tanoncokat — az alkalmazottak számára való tekintet nélkül — szintén kizárólag az hivatal helyezze el. Az igazgatókkal és családtagokkal kivételt tesznek. A törvénytervezetet a legfelsőbb törvényhozó tanácsnáz küldték meg véleményezés végett.

RÓMAI KATOLIKUS NÖVENDEKÉK ÜNNEPNAPJAIKON FEL VANNAK MENTVE AZ ISKOLALÁTOGATÁS KÖTELEZETTSÉGE ALÓL. A nemzetnevelésügyi miniszterium elhatározta, hogy a tantestületeknek azokat a tanjait, akik nem vesznek az Országőr-tanfolyamain, amennyiben azokra behívást nyertek, meg fogja büntetni. Ugyancsak miniszteriumi táblázatot küldött a tankezelési igazgatóságoknak, felügyelőségeknek, amelyben felsorolja a katolikus tanulók számára engedélyezett ünnepeket. A miniszterium közli azokkal a jelöltekkel, akik az 1937-es időszakban sikeres képesítési vizsgákat tettek, hogy vonatkozó diplomáikat a miniszteriumtól kérvényben igényelhetik és a kérvényhez 14 plusz 2 lei bélyeg költséget is mellékelniük kell.

Kedvezően véleményezték a nagyváradai tüzőoltó laktanya építési tervét. Bucurestiből jelentik: A legfelsőbb technikai tanács legutóbbi ülésén több közmunka elvégzésére vonatkozó tervet vizsgált felül. A bizottság kedvezően véleményezte a nagyváradai új tüzőoltó laktanya felépítési tervét, amelynek munkálatai a költségvetési tervek szerint hétfelmillió 720 ezer leire rúgnak. Ugyancsak kedvezően véleményezték a huszmillió 250 ezer leies költségvetési előirányzatot, a brassói vasúti műhelyeknél végzendő építkezési munkálatok tervét.

ÁLARCOS BANDITÁK TÁMADTAK MEG A TÁRSASGÉPKOCSIT. Bucurestiből jelentik: Iasi közelében Raducaneni község határában rablóátadás történt a Iasi és Hus között közlekedő társasgépkocsi ellen. Három álarcos bandita megtámadta a gépkocsit. Victor Grasu gépkocsivezető revolverrel védekezett és az utasok is természetesen közbeléptek. A banditák golyói megsebesítették a kocsivezetőt, a támadók azonban végül a túl-erő elől elmenekültek és csak két börtöndőt tudtak elrabolni. Valószínűnek tartják, hogy a támadást egy Suhán nevű híres bandavezér és társai követték el.

Halálosvégű karambol a Szepességben. Kaszáról jelentik: Megdöbbentő autószerencsétlenség történt a csehországi Jekelfalu határában, ahol egy gépkocsi, amelyben gróf Nemes Vince magyarországi földbirtokos egyéves kislánya és nevelőnője ültek, abban a pillanatban haladt át a pályatesten, midőn a gölnichányai motoros-vonat befutott. A gépkocsi pozdorzává zúzódott és Pokorny Katalin nevelőnő, valamint gróf Nemes Vince egyéves kislánya szörnyethaltak. A sofőr súlyosan megsérült. Gróf Nemes Vince, midőn a helyszínen meglátta kislánya szerencsétlen holttestét, eszméletlenül esett össze.

Uj árjegyzékünk
megjelent

Szállítás október hó közepén kezdődik

Ambrosi, Fischer & Co.
Aiud, Jud. Alba

SZOBROK

feszületek, rózsafigurák, plakettek, szentképek
stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templomrendező
és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41 sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
75 éves cég.

Főbelőtte magát a sinaiai országúton Beiu Ispán. Bucurestiből jelentik: Artur Beiu dorohoiu alispán a Sinaia—Tapului közötti országúton halántékon lőtte magát és nyomban meghalt egy arra haladó gépkocsi sofőrje vett észre holttestét s nyomban jelentést tett a csenlőrségnek, ahonnan csendőrzár indult az öngyilkosság színhelyére. A holttest mellett revolver fektült, melyből egy golyó hiányzott. Bucurestiben nem találtak a megindított nyomozás során kiderült, hogy Beiu bűnügyi eljárás elől menekült a halálba. A dorohoiu megyeházán ugyanis nagyobbabásu viaszéleket lepelték le, felüggesztették állásából s attól kellett tartani, hogy letartóztatják. Az öngyilkosság abban az órában történt, mikor bűnügyi zárlatot rendeltek el vagonára.

TORKOS LÁSZLÓ — SZÁZ ÉVES. Október 2-án lép századik életébe Torkos László, Budapestben élő poéta, akinek versei minden magyar nyelvterületen ismertek. A matuzsálemi kort megért költő még ma is ír verseket s érdekes, hogy ő az egyetlen költő a világirodalomban, akinek megadatott, hogy verset írjon a dédunokájához. Torkos László egyébként még hallotta Petőfit, ismerte Vörösmartyit, Arany Jánosnak pedig meghitt barátja volt. Cs. Szabó László, a budapesti rádió irodalmi osztályának vezetője intézkedett, hogy az agy poéta hangját viaszlemezevegyék fel s ennek a lemeznek lejátszását a rádió iktassa október harmadiki műsorába.

* Emésztési kiütések a bőrön sok esetben hamar elmúlnak, ha bélműködésünket reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvízzel elrendezzük. Kérdezz meg orvosát!

KERESKEDELMI ÉRETTSÉGI. Temesvár. Saját tud. A temesvári kereskedelmi iskolát végzett növendékek ezúttal Aradon jelentkeztek a póterettségre. A vizsgabizottság Garbacea Joan kolozsvári kereskedelmi akadémiai tanár elnökletével működött. A bizottságnál a bánáti kereskedelmi érettségizőkön kívül aradi, nagyvárad, szatmári és máramaroszigeti érettségizők jelentkeztek. A vizsgákra 92 jelölt jelentkezett, vizsgára azonban csak 77 jelölt állt. Az érettségi most befejeződött, 38 jelölt érettségizett, 39 megbukott.

A nagyváradai butorozott szobák taxája. Felhívjuk az összes bérlőket, akiknek 1—2 szobája van butorral kiadva, hogy azt sürgősen jelenték be irodánkban. Az újabb gyakorlat szerint ugyanis a fellebbezés során 1—2 szoba taxáját indokolt esetben törlik, akik viszont nem fellebbeztek, azok érdekében mindent megteszünk, hogy taxáját közigazgatási úton töröljék. Bérlők Szövetsége, Nagyvárad, Str. Rimanóczy 12.

Ásványvízforrás kitermelése után nem kell bányászati adót fizetni. Brassóból jelentik: Erdékes elvi jelentőségű határozatot hozott a brassói ítélőtábla a kincstár és az előpataki közbirtokosság közötti adóperben. Az előpataki közbirtokosság a tulajdonát képező borvízforrásokat a brassói Fleischer-cégnak adta bérbe kihasználás végett. Az elmúlt év végén az adóközegek azon a címen, hogy a közbirtokosság és a Fleischer-cég kereskedelmi adót és nem bányászati adót (impozit minier) fizet, kihágási jegyzőkönyvet vettek fel, amelynek alapján 2 millió lei bírsággal sújtották a bérlő céget és a közbirtokosságot. A kihágási ügy előbb a törvényszékhez került, amely jóváhagyta az adóbírságot. Az érdekelték ezután a brassói táblához fellebbeztek, ahol Bentoiu volt igazságügyi alminiszter képviselte őket. Hosszas tárgyalás után az ítélőtábla a törvényszéki határozatot megsemmisítette és a bírság költségeinek megfizetésére kötelezte a kincstárt. Az ítélet indokolásában a tábla megállapította, hogy ásványvíz kitermelése nem adózható meg bányászati termékek adójával.

Temetés. Páll Albertné szül. Cakkos Zsuzsanna 59 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a seleusi Rét-utca 53. sz. gyászaházban. (Erdélyi „Concordia“)

* Ha belel el vannak dugulva és gyomra rossz, úgy folyamodjék azonnal a természetes „Ferenc József” keserűvízhez, mert az már csekély, alig egy pohárnyi mennyiségben is gyorsan, biztosan és mindig kellemesen tisztítja ki az emésztés útját a jó étvágyat és friss közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

Veszedelemes robbanás egy nagyváradai játékárnyárban. Nagyvárad. Saját tud. Súlyos baleset történt pénteken délután a nagyváradai Nagypiac-tér 11-c. szám alatti házban. Váradai Florica és Filip Erzsébet munkásnők „durantó-szerek” vegyítésén dolgoztak s munkájukban a robbantószerkezet olyan erővel robbant fel, hogy a műhely szomszédságában lévő trafik fala is beomlott. A két munkásleány súlyosan megsebesült. A rendőrség megállapította, hogy a robbantószerkezet Toth József volt cirkuszi artista vásárolta s az ő utasítására dolgozott a két súlyosan sebesült munkásleány. A robbantószerkezetet dolgozó artístát a rendőrség őrizetbe vette.

MEGALLAPÍTOTTÁK A KÖZMIVATALOK TÉLI MUNKARENDJÉT. Bucuresti. Saját tud. Minisztertanácsi jegyzőkönyv készült a hivatalok téli munkarendjéről, ami október elején lépett életbe. A hivatali munkáorák a következők lesznek: hétfőn 15 óra 30-tól 19 óra 30-ig, a többi napokon 7 óra 30-tól 13 óra 30-ig. Kedden és pénteken dolgozni fognak a tisztviselők, délután is, 16 óráig 19 óráig.

GYERGYÓSZÁRHEGYEN RENDEZIK MEG AZ IDÉN A SZÉKELY MŰKEDVELŐI ZENEKAROK HANGVERSENYÜKET. Csikszereada. Saját tud. Néhány év óta különböző helyeken jönnek össze a Székely Műkedvelői Zenekarok, hogy zenekultúrában elért fejlődésüket nemes verseny keretében bemutassák. Ebbe a szervezethez mintegy húsz különböző városból és községből jelentkezett zenekar vesz részt. Az idén a hangversenyt Gyergyószárhegy községben tartják meg, még pedig november hó 27-én, a közbirtokosság székházában.

Uj biciklit gyártottak a lopott kerékpárokból. Szatmár. Saját tud. Az utóbbi hetekben a szatmári kerékpártulajdonosok majd minden nap panaszi tettek a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes lopkodja Szatmáron a kerékpárokat. A legtöbb bicikli a szerdai hetipiac folyamán tűnt el, amiből a rendőrség arra következtet, hogy az ismeretlen tolvajok vidékiek lehetnek és hetente egyszer bejönnek a városba. Innen aztán lopott kerékpáron mennek haza. A gyanyu helyes is volt, amennyiben hosszas nyomozás után tegnap a közeli Sárköz községben elfogták a szatmári kerékpárok fosztogatóit. Az egyik detektív eredményes házkutatások után őrizetbe vette Barna János kovácsmestert, Muha Jenő és Zabi Jenő földműveseket, akik eleinte tagadták, majd bevallották, hogy a lopott kerékpárokat Gajdics Mihály lakatosnál helyezték el. Gajdics a kerékpárokat darabokra szedte, az egyes alkatrészeket elcserélte és teljesen új biciklit állított össze. Eddig több mint tíz lopott kerékpárt ismertek fel „a raktárban”. A tolvajok ellen megindult az eljárás.

Hatévi börtönre ítélték egy marhakereskedőt hamis pénz forgalombanokozatáért. Marosvásárhely. Saját tud. Még 1930-ban történt, hogy a mezőbányai országos állatvásáron a csendőrség elfogta Suciu Joan és Kulcsár Gavril nevű marhahajásárokat, mert hamis ezer lejesekkel akartak fizetni a gazdáknak, akikől Rittmann Mayer marhakereskedő által megvásárolt állatokat vették át, a vásár megkötése alkalmával adott foglaltó pénzen felüli összeg átadása illetve a vételár teljes kiegyenlítése ellenében. A két marhahajcsár akkor azt vallotta, hogy a hamis ezer lejes bankjegyet gazdájuktól, Rittmann Mayer marhakereskedőtől kapták. A csendőrség a nyomban megtartott házkutatás alkalmával Suciu Joan lakásán még 25 darab hamis ezer lejes talált, amelyeket szintén Rittmann Mayer adott át szolgálójának értékesítésre. Rittmann Mayer azt állította, hogy a hamis ezer lejeseket az országos vásár alkalmával különböző ismeretlen egyének-től kapta az általa eladott állatok vételára fejében. A vizsgálat azóta folyt ebben az ügyben, míg most tárgyalásig értett a szétárazó bűnyű. A törvényszék csütörtökön megtartott főtárgyalásán, miután a vizsgálat során a pénzhamisító gépet nem sikerült megtalálni s így a pénzhamisító személyét is homály fedi, hamis pénz terjesztéséért Rittmann Mayert 6 évi börtönre, Suciu Joan és Kulcsár Gavril hajásárokat 5-5 évre, Kulcsár Gligori 3 évre ítélté, míg Názman Joan vádlóttat felmentette. Az elítéltek valamennyien fellebbeztek a súlyos ítélet ellen.

A NAGYVÁRADAI ÁLLOMÁSON TOLATÓ MOZDONY HALÁLRAGAZOLT EGY ARADI MOZDONYVEZETŐT. Nagyvárad. Saját tud. Megdöbbentő szerencsétlenség történt a váradai nagyállomáson. Egy tolató mozdony halálra gázolta Du ma Áron aradi mozdonyvezetőt. A hatóság megindította a vizsgálatot.

Zürichi zárlat, Párizs 11.85, London 21.19, Newyork 439.75, Brüsszel 74.00, Miláno 23.15, Madrid —, Amszterdam 233.62, Berlin 176.25, Bécs —, Szófia —, Prága —, Varsó 83.00, Belgrád 10, Budapest —, Bucuresti 325.

Többszörös bűncselekményeket von maga után a jogtalan erdőlés. Csikszereada. Saját tud. A székely ember még most sem tanult meg a saját kárára, amikor ezerszámra kerülnek jogtalan erdőlés miatt ügyek a bíróságok elé és valóságilag zaporozik a pénzbírság és annak nemfizetése esetén az elzárás büntetés. Márton Ignác csikszentkirályi gazdálkodó is azt tartotta, hogy az erdő mindenkié, kivált, ha tagja a tulajdonos a közbirtokosságnak. Elment tehát az erdőre és eszterel fel nagy székér fával indult hazafele. A hatóság erdőőr azonban észrevette, kihágási jegyzőkönyvet vett fel ellene és egyben lefoglalta a fat. Nemsokára árverés alá került volna a lefoglalt fat, ha meg lett volna, de Márton a fat eladta és így a kihágáson kívül újabb bűncselekmény miatt a csendőrségre került. Jegyzőkönyvezés közben kétszáz lejt ajánlott fel az őrmesternek, ha nem vesz terhelő adatokat ellene. Ezzel már el is követte a harmadik bűncselekményét is: a megvezetgetési kísérletet, mert a csendőrmester bűnvádi feljelentést tett. Mindenesetre megmondokodtató: érdemes-e az egyenes ut megkerüléssel jogtalanul erdőlni és ilyen és ehhez hasonló bűntett következményeknek kitenniük magukat a székelyeknek.

BUNA ZIUA

mondja a román üdvözlésül és >505 a csikkal-t kínálja barátjának, mert úgy mint az egész világban. Romániában is mindenki szereti és eszi ezt a remek új cuko-kát.

505
EURÓPA CUKORKÁJA

Romániában gyártja KANDIA S. p. A. Temesvár

Szabadlábba helyezte a vizsgálóbíró a papfalvi rablás miatt letartóztatott öt gyanúsítottat. Nagyvárad. Saját tud. Ismeretes, hogy néhány nap előtt Pappfályn az ottani kerületi adófőnökség hivatalába éjszaka ismeretlen tettesek betörték és elrabolták a vaskazettát, amelyben az adóból befolyt összegek voltak bezárva. A betörők a vaskazettát az erdőbe cipelték, ott azt összetörték és a pénzt kiszedték. A csendőrség másnap megindította a nyomozást és a gyanúsítottak közül őrizetbe vette Soós kereskedőfiúveket. Buza József, valamint még két földműves. A gyanúsítottakat be is kísérte a váradai ügyészségre, ahol a vizsgálóbíró hallgatta ki őket. Az őrizetbe vettek ügyvédjének, dr Szathmári Ferencnek sikerült behízonnyítani, hogy az őrizetbe vettek mind egytől-egyig ártatlanok és semmi részük sem volt a betörésben, sőt arról semmit sem tudtak. A vizsgálóbíró szabadlábba helyezte az öt gyanúsítottat.

Jövő szombaton kezdődik a Thália színtársulat nyolcnapos évadnyitó játéka a nagyváradon

Hatodik emelet, Nincsenek véletlenek, Prometheus, Kék róka

Mint értesülünk, a Thalia teljes együttese október 8-án, szombaton este kezdi meg a váradai magyar színházi évadot. Az első ciklus nyolc napig tart és játékrandjén négy olyan darab szerepel az új betanulások sorában, amelyeknek mindegyike egészen kivételes érdekfeszítő tarthat színműt.

Az első bemutatón a Kék róka. Immár klasszikusnak lehet nevezni ezt a vígjátékot, amely most csodálatos újjászülését él. Több mint 200 előadást ért meg az elmúlt évadban a Nemzeti Színház Kamaraszínházában, egyidejűleg számos külföldi színház vette ismét műsorára és az egyik legelőkelőbb bucaresti színház most adott megbízást a legkitűnőbb Herceg-vígjáték lefordítására. Nálunk a Kék róka remek szerepét Erényi Réka, Fényes Alice, Nagy István, Mészáros Béla, Lantos Béla alakítják.

A második új betanulás Victor Eftimiu hatalmas ötfelvonásos drámája, a Prometheus lesz. Ismeretes, hogy ezt a remekművet a külföldi színházak is rendre műsorukra vették. Budapesten a Művészi Színházban és a magyar vidéki színpadokon is zajos sikerrel ment. A Prometheus nálunk díszelőadásban kerül színre. Kádár Imre fordításában és rendezésében, a román-magyar intellek-

Nagykorú lett a töltőtollam

Különös napra virradtam ma. Nagykorú lett a töltőtollam. Ez is megtörténhetik rendkívüli időkben, hogy nemcsak fiúk és leányok érhetik el azt a korhatárt, amikor önértetesen vallhatják, hogy ők nem kiskorúak többé; hanem egy töltőtoll is. Azt természetesen nem is sejtem, hogy a töltőtollam tud-e erről a nagy eseményről? Elég talán az is, hogy én tudom és ritka belső megilletődöttséggel nézegetem szép fekete törzsét, csillogó aranyhegyét és a kisse már kopott kapcsot, amivel a kabatom zsebébe szoktam erősíteni.

Es, ahogy nézegetem, elgondolkozom a fellette elshant huszonnégy esztendőn. Nincs abban semmi szégyen, hogy az idő mulik. En kívánom az összes jóakaróimnak, hogy az emberi élet legvégső határáig éldegéljenek boldogul. Huszonnégy esztendő nem is olyan nagy idő. De ebben a közel negyedszázadban, ami elshant a töltőtollam felett, korszakok sűrűsödtek. Amikor 1914 őszén hozzá kerültem, már nem volt béke, ma pedig még nincsen. Várral és vasal van felszántva az élet országútja.

A külső világ csak annyi, hogy akkor még nem volt mindenkinek töltőtoll és Watermansomért könnyen fizethettem 24 kemény koronát, ma viszont majdnem mindenki töltőtollal ír és számol, levelez és könyvel, s ma legfeljebb egy vacak vásári tollra telnek, ami nem kiserne át hűsögesen egy féleleten.

A töltőtollam tehát megérdemli, hogy nagykorúvá létele alkalmából róla is megemlékezzem. Annál is inkább, mert gyakran voltam hozzá hűtlen s évekig feküdt betegem, hogy tul-élje az alkalmi, tetszetős külsejű, de rossz tollakat s meggyógyítva ismét teljesítes hivatását: a hűsöges, hozzám való ragaszkodást. Nem állt bosszút azért, hogy gyakran vágytam újmódi, kényelmesebb szerkezetű töltőtoll után. Nem hagyott el, ha bosszankodtam rá, mert nehékes a megtöltése s a tinta egy nap alatt kifogy belőle. Ha elvesztettem mindig megkerült, s olyan jó volt tudni, hogy itt van a zsebemben, csak érte kell nyulnom. Biztonságot, nyugalmat jelentett a legzürvazarosabb világban is.

Az első időkben — kezdő újságíró koromban, — váltakozva készülték vele véres rendőri riportok gyilkosokról és rablókról és angvally szelidségű szines cikkek, az ugynevezett hírlapok. Aztán beleavatkoztam a világhaboruba s borzongás nélkül írta le a legremsesebb Hőfer-jelentéseket is. Atéle a forradalmi időköt és ott volt, amikor a hadsereg bevonult Váradra. Respektálta a cenzura rendelkezéseit, de üldöz-te a visszaéléseket elkövetőket s nem egy sajtó-pert verekedett végig — a felmentésig. Aztán volt idő, mikor elcsendesedett s a művészet alkotásainak lényegét kutatta.

Tudott hallgatni, hogy annál viharosabban törjön ki belőle néha egy-egy vers, vagy cikk. Tudott pirulni mások helyett, fölemelni és dicserni arra érdemeiket, hogy ő maga szerényen és csendesen elvonuljon a zseb mélyére, ha teljesítette kötelességét.

Csak egyet nem tudott soha. Hízelegni és hazudni. Tiszta maradt és fényes hegyű, mint új korában. H. Ö.

tuális együttműködés tiszteletére. A következő műsor darab Solt Endre gyorsan híressé vált kitaláló vígjátéka, a Nincsenek véletlenek. A Belvárosi színház előadásaival párhuzamosan játsza a mi társulatunk ezt a paratlanul mulatságos darabot, amely az esztendő egyik legnagyobb vígjáték sikere.

A ciklust Alfred Ghery világhírű újdonságának a Hatodik emelet című bűbajos vígjátékának előadásai fogják lezárni. A délutáni előadásokban a múlt évad kipróbált operettje kerülnek színre.

A THALIA ÉVADNYITÓ MŰSORA:

Szombaton, október 8-án este 9 órakor: **Kék róka.** (A világhírű vígjáték, teljesen új betanulásban. Erényi Réka, Fényes Alice, Nagy István, Mészáros Béla, Lantos Béla felléptével. Rendező: Szabados Árpád.)

Vasárnap délután 6 órakor: **Kék róka.**

Vasárnap este 9 órakor: **Kék róka.**

Hétfő este 9 órakor: **Prometheus.**

Kedd este 9 órakor: **Nincsenek véletlenek.**

— A feltüntetett előadásokra jegyek elővételben keddtől kezdődőleg már válthatók a színház beloldali elővételi pénztáránál naponta délelőtt 11-1-ig és délután 4-6-ig.

Kirándulás a Mennyországba

Írta: Dr Czumbel Lajos

Van városunk határában egy hely, amelynek Mennyország a neve. Itt kékebb az ég és zöldebb a fű, mint bárhol máshol. Ennek is szük az ösvénye és meredek és tövises nagyon. El van rejtve az emberek szeméi előtt. „Szem nem látja”. Mert fenn van a legmagasabb hegyek tetején, a legsűrűbb erdők közepén. Tulajdonképpen egy fenyveserdő bársonyszőnyeggel leterített tisztása a Mennyország. De az a csodálatos tulajdonsága van, hogy amint ideérsz, rögtön kipihened fáradságodat, elfelejted minden gondodat, édesnek érzed minden fájdalommat és csak egy árnyék borul itt a tökéletes boldogságra: az a gondolat, hogy el kell egyszer menni innen.

A Mennyországot az idej nyáron láttam meg először.

A dolog úgy történt, hogy málnázni akartunk egy olyan társasággal, amely a legnagyobb szakértője ennek a művészetnek. Ennek a társaságnak a híres Veron néni, Barkóczy Ferenc felesége volt a kapitánya. Pedig férfi is volt a csapatban: Bányi Sándor bácsi, a „tekintélyes bányász”. Aztán a „gyerekek”: Marika és Agnes asszonyok, a Veron néni leányai, Bányi Manci és Julis, a Sándor bácsi eladó leányai, meg a Barkóczy Sanyi és Bányai Gyuluka. No, aztán persze „a fiatalok”, akik előrelépők voltak egy kicsit: Barkóczy Manci újabb udvarlójával, Szepacher Ferivel és még mások.

Mindjárt kezdetben látnunk kellett, hogy nem tréfa dolog eljutni a Mennyországba. Előbb meg kellett másznunk a 750 méter magas Bányhegyet, aztán keresztülvergődtünk valami 12 erdőn, míg nem eljutottunk útunk első célja, a híres-neves Jezeri-árok elejére.

„Árok”. Ezer méter magasságban, kivágván az őserdő testéből és a szikla csontjából. A magyar mérnöki munka győzelmi koszorúja, a természet és művészet páratlan szépségű összefonódása. Az idegen turista szentül meg lenne győződve, hogy ezt erdei „sétánynak” építették ide az idegenek gyönyörködtetésére. Pedig sokkal pimaszabb célja van: be akarja gyűjteni a Rozsálynak prüszkölő patakjait, száraz mérnöki nyelven: vízi erőit, hogy azokat az árokban a bányáig levezetve ott felhasználja a kerekék hajtására.

Az árok innenső végén köpködve bugyog ki a bőséges víz, hogy innen kezdve Zavarospatak legyen a neve.

Most indulj meg ezen a sétaútnak beálló árkon. Amint az árok kiér a sűrűből (mert eleinte sűrű fiatalerdőn lopakodik keresztül), egy messzire nyúló, ismeretlen mélyben elvesző völgyben találsz magadat. Itt gyűrűzik, kacskaringózik, kigyózik a völgy peremén végesvégi a Jezeri árok és nem parancsol neki Megállj! semmi, csak az a 8 kilométer távolságból sötétlő vad reugeteg, amely már a „Rozsály farka”.

Ahol először kitarul előtted a völgy, ott állj meg mindjárt, meríts vizet a rohanó árokból, de vigyázz, hogy ki ne kapja kezedből az üveget a kristályos hűs ár, a Rozsály szilaj csikója (amint az e sorok írójával is megtörtént.) Aztán menj jól balra a tisztás magaslatra, ahol a pakulár elhagyott kunyhója bámul a vadul szép világba és ott az erdő szélén üss tanyát. Oda már olyan közelről látszik a Rozsály, hogy nyájas, irdatlan medvének nézné az ember és olyan szelidnek, hogy szinte kedved szottyán végighuzni a kezdetet hosszú kövér hátán. Szalonnasütésre van itt száraz fa bőven az erdőben. De hasíthatod, ha tetszik, a pakulárkunyhó hátából is, hiszen ki tudja hány éve már annak, hogy innen elköltözött az erdőket remetéje. Ha poharad nincsen, nyírfa héjából, erdei tap-

lóból faragatsz magadnak kupát (mint mi Lajcsi öcsémmel egyszer) és míg tüzet fog az erdei haraszt, bámulhatsz le a verőfényben vibráló völgybe. Itt bárhol menj le a mélybe, mindenütt a roskadásig megrakott málnabokrok marasztalnak bőséges szüretre. Medvemódra lehet enni az illatos, édes, zamatos, piros gyümölcsöt. Két karral összeölelsz egy csomó ágat és aztán csak harapni kell a végkimerülésig. Ma szabadon ömlik ide le a verőfény. Valamikor nem így volt: százados faóriások susogtak itt az ősi időkről, törpékről, manókról királyi szarvasokról, mogorva mackókról — míg el nem jött a fejszés ember és irtózatot irtást nem végzett a vadonban. De a vadon megcsúfolta a nevét: nemsokára üde moha, majd fű verte fel az őstelevényt, virágfüzerek kezdtek kacagni a reájuk kacsintó napra, bokrok sarjadtak az ősbükkök tövében és egy fehérvirágos tavasz után egyszerre csak rubinpiros gyöngyök kezdtek csillogni mindenütt: a vendégszerető természet kitará-terítette felséges gyümölcsét: a málnát. A málna királyi gyümölcs: benne vadvirágok méze, illata, fűszere fészkel. Az ősbükkök csak fenn, a tetőkön maradtak meg, hogy hajlékot adjanak az utolsó mackóknak, „akik” mióta lejárnak a napsugaras völgybe, mintha végleg megszélidültek volna. Brümmögve, mintha a bányásnótát dudolnák: „Nem vér után sóvárgok én, piros málnát óhajtok én”. Azért mégis ajánlom, hogy csak óvatosan „falj”, embertársam, az illatos gyümölcsből, mert megcsig, hogy épen ahhoz a bokorhoz találj elvetődni, amelynek tulsó végén a mackó szedeget; és ha látja a tisztességtelen konkurrenciát, makkon hizott mancsával olyat sujt jól ápolt kacsódra, hogy rögtön kiserked belőle a vér.

De vissza az emberekhez. Az asszonyok, lányok nem érkeznek reá tanyát ütni, hanem levonulnak a völgybe és azonnal hozzádának a szedéshez. De mi „férjak”, mármint Bányi tekintetes úr és Sanyi, meg Gyuluka megindulunk „sétálni” a 8 kilométer hosszú árkon, azaz a — szibbadt lábainkkal szemben vakmerő — szándékkal, hogy elmegyünk egészen a tulsó végéig és talán még — tovább, fel a Mennyországig.

Látni akarjuk mindenekelőtt azt a helyet, ahol kezdődik az emberi kapzsiság, amely be-

fogja az árok vad vizét, hogy az árok kötéfékjénél fogva levezesse a szilaj csikót egészen a Keleti bányáig, ahol aztán igába hajtja, hogy húzza fel a mélyből a „gyenget”, a kitermelt ércet és vigyen le a föld gyomrába sötét éjszákában szükös kenyeret kereső halovány, bús bányászokat.

És megtaláljuk: ott, ahol a gerincig felnyúló irtás találkozik egy erdőszél sűrű soronyával, ott szakad le az ismeretlen messzeségekből jövő tajtékzó hegyi patak, hogy belezaladjon az árok szük börtönébe és ne tünjön elő csak azon a helyen, ahol Zavarospatak lesz a neve. Innen aztán szabadon futhat a „Táncsteremig”, addig a vad erdei tisztásig, ahol új veszedelem várja. Hanem ezért a kis rövid szabadsággért is alaposan megdolgoztatják. Az „új Bódi-tónál” feldúzzasztják és onnan kezdve nagy hasábfákat görget a „zsilipekben”, ahogyan itt nevezik a bükkfából kivált vályukat, amelyek egymásba róva szakadatlan csatornát alkotnak a hegyről le a völgybe. A Táncsteremnél aztán kettészakad. Egy része mehet tovább szabadon, akarom mondani a zsilipekben, ha hajlandó levni a hegyek fáját egészen a város végéig, a „Csillagos keresztig”. Másik része inkább vállalja a kényelmesebbnek látszó rabéletet: engedelmesen belebukik a „Keleti-árokba”. De vesztére, mert a „Bárkánál”, ahol addig találkozik több kisebb testvérével, leviszik a Keleti bánya felvonójához és pogányul megdolgoztatják. Ha aztán a felvonókereken kifáradt, mehet dolgára tovább. Csap is akkora lármát örmében, amikor kijön a bánya barátságatlan börtönéből! Azután siet megtalálni a tőle elszakadt testvért és vele egyesülten a város végén, a Felsővég kis piacán elveszti minden vadságát, civilizálódik, apró rózsaszínű gyermeklábakat mosogat és hattyujéher lábakat hintáztat. Aztán belemegy a Zazar folyóba és meg se áll a Fekete-tengerig.

Az első leigázás helyéről bús sóhajokkal indulunk tovább. Nehéz kapaszkodó következik egy vadiándákkal benőtt irtásban, míg fel nem jutunk az élre. Pontosan a hegygerincig vannak kivágván a fák: tovább már nem volt szabad: mert ott már egy más ország következik: Mármácia. Gyönyörű magaslati tisztásokon megyünk most végig. A dús moha és a lúja „lágyszőnyeg” valóságos süppedő smirna-szőnyeget varázsol a lábunk alá. Helyel-közel zombóck-szerű csomók csoportosulnak össze, mintha egy afrikai hottenotta falu kunyhói lennének. A hasonlat nem épen rossz: ezek is valóságos falvak, jobban mondván kommunista kaszárnyák telepei. A hantok alatt hangyavárosok titokzatos élete folyik, vagy halála hallgat. „Honesok” neve az ilyen zombócknak azért ezt a vidéket is Honesokoknak szokták nevezni.

Balról bükkerdők követnek bennünket egy darabig. De aztán apró fenyőcskék jelennek meg. Pirinyó fejüket alig dugják ki a mohából. De ez is elég ahhoz, hogyha figyelmes vándornak jelezze valamelyes fenyves közeledtét. Ez az ismeretlen fenyves a mi vágyaink netovábbja. Veron néni még a reggel a Jezeri-árok kezdeténél mutatott egy alig látható, meredek, felfelé igyekvő ösvényt és azt mondta róla: „Ha ezen az ember felmegy, olyan helyre érkezik, amely csudaszép, akár a mennyország”. Azóta él a szívemben ezen a néven. És most hát itt lenne a kezünkben is?

Most Barkóczy Sanyi veszi át a vezetést. Kezdi küsmerni magát. Először is az Iz-kutat kell megtalálnunk.

Hohó, egyszerre csak előttünk áll a fenyves! „Balra bé” és nemsokára meg is találjuk a híres kutat, amely nem egyéb, mint egy nagy fenyő gyökerei közül kibuggyanó forrás. Vize a leghidegebb az egész vidéken. Az ember csodálkozik azon, hogy nem fagy be. Azért bizony Veron néninek az anyja, „Náni néni”, özv. Hitter Györgyné, akit azóta elsirattunk, mikor súlyos beteg volt, nem talált elég hidegnek egy vizet sem. Akkor kérte a leányát, hogy hozzon neki az Iz-kutból vizet, amelyből annyi jót ivott fiatal korában.

Az Iz-kuttól nincs már messze a Mennyor-

ANYAMROL

Itt ülsz a szőke csillagokkal együtt. Sétáltunk. Aztán meg csokorba szedtük a kert rózsáit, szarkalábót, szegfűt. De alkonyult már, utakat szeggett s ingatta lassan a leveleket a mozgó árny, a hűvös és szelid. Most álmos indák játszanak veled. A holdvilágot szomjasan nyelik, de fűrtjeid is úgy fehérlenek: a gesztenyés haj, egykor barna, barna és róten izzó, lám, deret kapott. Az éjszaka meg, mintha felesavarna, sugárköröd a holdnál is nagyobb.

Világítasz. Mint tának törzse, vastag a révület. Jó klastromába baktat, de ómosabb a szív és lépni lassabb. Fejünkre mégis borostyánt is aggat, gyümölcselel kínál, aztán meg mohos álomporával csendesen poroz egy régi püspök, most meg szent apát S érezni tiszta, hús olajszagát a terebélyes tának. En sírok. Te rámhajolsz és csókokod végig áthat. Piros ernyőjét halkán rámnnyitod szépségeánek s az eltűnt ifjúságnak.

TOLDALAGHY PAL

szág, (szegény Nani néni nek sem volt már messze!)

És egyszerre ott vagyunk...

Valóban, „szem nem látta, fül nem hallotta és az emberek szívébe el nem hatolt, amit az Isten azoknak készített, akik őt szeretik.“ Azért nem is próbálom leírni, legalább az idén nem.

Megpihenve, megvigasztalva, megboldogítva, de a végén mégis fájdalmas sóhajjal bucsuztunk el a Mennysorságtól, mert egy időre még vissza kellett menni a halandókhöz.

A halandók ott szedték a málnát, ahol elhagytuk őket. De az ő kosaraik is tele voltak, a nap is hanyatlóban volt: indulni kellett. A Jezeri-árok elején ketté válik a hazavezető út. A málnázó társaság csak az egyiket ismerte: most én elvezetem őket a másikra, amelyik ott halad, hol láthatóan, hol láthatatlanul a patak partján.

Nem bírtak eléggé csodálkozni, amikor beértünk a „nagy fenyvesbe.“ Itt olyan fenyők vannak, amelyeknek törzsét két nagyember nem bírja átfogni. És ami a legkülönösebb, a fenyők törzse tisztára tölgy, vagy bükk és csak a tetejükhöz, amely szinte az égbe vész, vannak tülevelei, bizonyosságul annak, hogy mégis fenyők.

Idevaló létükre nem látták ezt az erdőt sohasem.

Dehát ki is gyözné kimeríteni a mi szegény városunk kincseit?

Harmincöt nyelven szólal meg Petőfi egyik híres verse

— Egy könyvritkaság meglepetései —

Budapest, szeptember hó.

A napokban érdekes és értékes könyv került elő egy könyvtárhagyatékából. A könyvet korlátolt példányszámban, 1900-ban adták ki, a címe: *Petőfi-almanach* volt és Görgey Arthur, Gyulai Pál, Apponyi Albert, Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert, Gárdonyi Géza és mások érdekes írásain kívül valóságos irodalmi csemegével szolgál: *Petőfi egyik legszebb költeményének*, a „Reszket a bokor“ címűnek nem kevesebb, mint harmincöt fordítását tartalmazza.

Természetes, hogy ezeknek a fordításoknak ma már leginkább csak irodalomtörténeti értékük van, hiszen többnyire a múlt század vége felé készültek és nemcsak technikájuk, hanem nyelvük is meglehetősen elavult. De azért mégis érdemes idejegyezni ennek a szokatlan és alighanem páratlan nemzetközi sikernek néhány strofáját.

Az eredeti vers első négy sora tudvaleg így hangzik:

*Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá,
Reszket a lelke, mert
Eszembe jutottál.*

Ez a mondat finn nyelven például a következőképpen hangzik:

*Läntu lenti oksalle,
kovyt oksa kiikkui,
tulit, tutto, mieleeni,
siksi mieli liikkui.*

Az izlandi fordítás a magyar fül számára eléggé kevésbé dallamos:

*Flugskíðlfta runnur fann,
Er fugl thar, settist nu,
Eins skalf mitt hjarta hraert
I huga minn hvarfst thu.*

Mexiko adta ki az első katolikus vonatkozású bélyegeket

Levélbélyeg és világnézet. — A legújabb emlékbélyegek

Mindinkább kezdik észrevenni, mily nagy propagatív hatása van a bélyegnek s az azokon szemléltető képeknek. Az utóbbi időben az Egyház is kiterjedten alkalmazza. Nemcsak a Vatikán-állam bélyegcí mesterpéldányok e tekintetben, ahol újabb páratlan művészi reprodukciók mutatják az egyháztörténelem fontos eseményeit (főleg jogi és civilizálási tényeit), hanem szerte a világ katolikus államai is élretörnek e tekintetben.

Világnézeti szempontból a világ bélyegei közül ezerkétszázféle bélyeg ábrázol vallásos tárgyat. Külön filatéliai érdekesség, hogy legelőször is Mexikó adott ki katolikus vonatkozású bélyeget, melyen a S. Cruz-hegyen mondtott szentmise volt ábrázolva. Ez a bélyeg ma is kapható ugyan, bár az 1914-i polgárháború óta felülbélyegzett formája van. Kék és fekete színe rendkívül tetszetős.

Ha a bélyegeket úgy osztályozzuk, hogy

azokon melyik szentnek a képe van jobbadán kiábrázolva, akkor a Boldogságos Szűz jön előszörnek, mint akinek Madonna-képeit a Gyermek Jézussal Bajorország, Németország, Magyarország, Lichtenstein, Peru és Saar-vidék bélyegei viselik. Hozzájuk járulnak még szép Mária-képpel Belgium, Spanyolország és a Virginia-szigetek bélyegei.

Argentína rendkívül kiterjedten használja az Andesek Krisztus-szobrát, ugyanezt a képet a spanyol posta is alkalmazza egy egész sorozaton. Említésre s gyönyörködésre méltó Olaszországnak 1923-ban kiadott rövid bélyegsorozata, amely a hithirdetés, jelesül a „Congregatio de Propaganda Fide“ szolgálatában áll. Van még azonfelül egész csomó sorozat, melyen különféle szentek és angyalok láthatók. Így nevesek az olasz postának Sz. Benedek-, Pádai Sz. Antal- és Assisi Sz. Ferenc-sorozatai. XI. Pius pápának alakját a vatikáni postának bélyegei (főleg az 1.25 lírás) mutatják.

Külön sorozatot alkotnak az eucharisztikus kongresszusok alkalmával szerte kiadott bélyegsorozatok. Rendkívül sikerült és érdekes a budapesti Pázmány-egyetem centenáriuma kiadott bélyegsorozat, ugyanígy a francia akadémia centenáriuma 1935-ben kibocsátott Richelieu-sorozat, aki tudniillik ezt az Akadémiát alapította. 1937-re ismét külön jelentőséget adott Pázmány Péter halálának 300. évfordulója, 1938-ra Sz. István halálának 900. évfordulója.

Jelentősek még az egyes egyházi vonatkozású tárgyaknak és katolikus neveseknek filatéliai ábrázolásai. Legelsősorban a kereszt igen gyakori a bélyegeken. Így nevezetesen az ir Sz. Patriknak s a portugál hajósoknak pápakeresztje, a Cong-kereszt s azonfelül a vatikáni posta pápajelvényei: a tiara és Sz. Péter kulcsai. Érdekes látványt nyújtanak az egyes templomok bélyegábrázolásai is. Rendkívül tarka sorozatul szolgálnak az észak-európai ősi katolikus katedrálisok bélyegképei. Szépek az egyes karitatív és egészségügyi alkalmi bélyegsorozatok ábrázolásai. Így a franciák „hadiárva- és özvegysegélyezési bélyegsorozata“, melyen katolikus temető látható. Vagy a belga Astrid-féle tüdővészellenes mozgalom 15 millió példányban kiadott, katolikus képeket viselő bélyegei.

Ha pedig ezekhez hozzávesszük szerte a világon kiadott bélyegeken a katolikus tudósoknak, művészeknek s hitvalló államférfiaknak bélyegábrázolásait, igen tetemesre növelhetjük azt a bélyegalbumot, melyet ily szempontból eddig szinte senki sem készített el. Pedig filatéliai érdekesség és érték volna bármelyik katolikus jellegű múzeumban.

Nincs többé sötétség!

Ne féljen a hosszú téli estéktől!
Bármilyen közszépen, vagy faluban azonnal felszereljük lakásában, tanvárában, szótó ébe a villanyvilágítást, „DELCO-LIGHT“ amerikai házi villanyfejlesztő gépünkkel!
GENERAL MOTORS gyártmány!
Szenzációs világyszabadalom!!!
Olcsó, üzembiztos, automatikusan gombnyomásra működik!
Nem kell hozzá gépész! — Sok ezer elismerő levél! — Nézzze meg gépünket működésben!

BAZILLI és DEAK

mérnöki irodája Nagyvárad,
str. Dr. Aurel Lazar 1. sz. Telefon 35-36.

Egészen más benyomást kelt a magyar olvasóban a török fordítás:

*Csali türefor, csükkü,
Kuszaghiz konmu üsztüne.
Gojnülümdeki ihtizáz
Szenden gemis üsztüme.*

A verset egyebek között lefordították latin, orosz, ó- és újörmény, perzsa, skót, héber és cigány nyelvre is — sajnos nem igen áll módunkban megállapítani, hogy milyen sikerrel. De a kínai fordítást — hangzás szerint a mi írásmódunkra áttéve — még itt adjuk:

*Tung pi zeu tschy
huang-nao tso-tschy
jao-jao uo sin
sin hu tsai tszy.*

Különös adomány

London egyik kórháza a napokban postán öt fontot kapott Ausztráliából. Angol szokások szerint egy cseppet sem volna csodálandó, mert a kórházak betegei, ha jobb anyagi körülmények közé jutnak, még örökösöknek is kórházat szoktak megjelölni. Ennek az öt fontnak azonban a megérkezési módja az érdekes. Ez az öt font ugyanis a Kokos-Keeli szigetről származik Straits Settlement keletázsiai szigetvilágából. A sziget mellett elhalad ugyan egy ausztráliai postagőzsjárat, de mivel a zátonyos tengerreszeken kikötni nem lehet, nem áll meg ezen a vidéken. A kokosziszigeti jöttévő, miután másképpen adományát eljuttatni nem tudta, egy üres cinkdobozba zárta a bankjegyet, azután pedig hosszú zsinóron bedobta a tengerbe és Morse-jellel értesítette a hajón tartózkodókat, hogy halásszák ki a küldeményt. A postagőzös fel is vette a karcólsokkal megfémzett cindobozt. Ausztráliába vitte, ahonnan azután rendes postajárat útján érkezett meg a kórház hajdani betegének kedves adománya.

IDŐK SODRÁBAN

Két gyűlés

Irta: Rády Elemér

Ezekben a sorsdöntő napokban, amidőn a háború és béke szörnyű dilemmáján rágódunk s mint újkori Hamlettek latolgatjuk, hogy lenni vagy nem lenni — vajjon ki figyelt volna fel arra a két ülésre, amely a legválságosabb órákban zajlott le? Mintha egy más világ, a mi mindennapjainktól elvonatkoztatott régióban zajlott volna le ez a két összejövetel, olyan távol esett tőlünk s annyira nem tudott egy szemernyi érdeklődést sem kelteni. Pedig mind a két ülésnek, magasabb perspektívákból szemlélve mégis, még ezekben a történelmi órákban is, jelentősége van és belevilágít a mai korba.

Az egyik gyűlés ott zajlott le a Lac Le-man partján, a Népszövetség gyönyörű új palotájában. A Népszövetség 19. ülészakaról beszélünk. Csaknem három hete nyílt meg ez az ülés és a világ, a nagyhatalmak már érezték, sőt tudták, hogy ez az ülés a háború jegyében fog összeülni. Igen: a béke gyülekezete a háború jegyében, ezt lehetne mondani erről az ülészakaról: ez lenne a legtalálhatóbb név arra a kised-játékra, amely most Genfben folyik.

Hol vannak az egykori nagy nevek, amelyek a genfi ülésért egykor fényessé tették? Az új márványpalotában most egy második garnitúra fontosodik, az első vonalban állókat más dolgok kötik le. A külügyminiszterek sorra jelentették ki, hogy a nemzetközi helyzetre való tekintettel "legnagyobb sajnálatukra nem jöhetnek el s lord de la Waor is mikor nagy sietve elmondta megnyitó beszédét, egyenesen a repülőterre sietett, ahol már várta az angol katonai repülőgép, hogy visszavigye Londonba. Milyen szimbólikus, milyen jellemző, hogy az angol államférfi is csak mint obligát udvariassági látogatásra rándult ki a béke városába, hogy azután a modern háború legfélelmezőbb eszközével siessen el.

Es ez az ülészak tele van ilyen szimbólumokkal. Most avatták fel például a palota gyönyörű fehér márványtermét. A megnyitó és felavató ünnepség egy Beethoven-hangverseny volt s a magasba szárnyaló akkordok a híres Trauermarsch komor hangjaival zárultak. Milyen mélységes szimbólum, milyen találó nyílány ez a tizenkilencedik ülészakara: gyászinduló hangjai nyitották meg. Mintha azt a tehetetlenséget, azt a szörnyű lassúságot és végelgyengülést, amelyben a Népszövetség szenved, nem is lehetett volna jobban, kifejezőbben érzékelteni, mint ezzel a gyászinduló megnyitással.

Egy érdekes ember mégis van itt és talán ebben is szimbólumot kell látni. Az ülés elnöke De Valera, az egykori ir szabadságharcos, a halálraítélt forradalmár, ma Irország, a szabad Eire miniszterelnöke. Ez a száraz, aszkéta alak, számtantánárból lett szabadsághős, aki éveken keresztül könnyedén játszott a halállal, egész életében egyet hírdetett, az organizált káosz életét. Csak egy ilyen rideg matematikus tudta megtalálni minden káoszban az organizációt, a számtani összefüggést, tudott egyenletet vonni látszólag ellentétes dolgok között és tudott ugyanakkor a legnagyobb lászólagos rendbe is káoszt vinni. Vajjon ebben a mai zűrzavarban nem kell-e felfedezni titkos egyenleteket, távoli összefüggéseket? És amint a káosz szörnyű kirobbanással fenyeget, észre kell venni ezeket az összefüggéseket, egy diabolikus organizáció végzetes sorozatát.

De Valera, ez a titokzatos ember, amint ott állott az általa rendezett estélyen a Bergues-hotel halljában és fogadta az előkelőségeket, talán érezte, hogy egy süllyedő hajó fedélzetén

áll. Rejtélyesen mosolygott az elegáns, frakkos urakra, a látszólag jókedvű hermelines hölgyekre, az egész vonagló tömegre. Mosolygott mert talán egyedül ő értette meg, hogy miről van szó: organizált káoszról, amely talán napokon vagy órákon belül robbanhat.

Szimbólumok tömegével volt teli ez az ülészak. Amikor Hitler kancellár történelmi beszédét mondotta s egy világ figyelt feszült idegekkel a német vezér minden egyes szavára és minden szavának hangsúlyára, Genfben teljes ülés volt és — megválasztották az állandó nemzetközi bíróság egyik tagját. Miközben a világ lélegzetvisszafojtva hallgatta Hitler súlyos szavait, Genfben hosszú órákon keresztül nem tudtak dönteni ebben a kényes és véleményük szerint bizonyára fontos ügyben. Háromszor kellett szavazni s végül névszerint kellett mindenkinek állásfoglalnia az új bíró személye körüli harcban, míg végre megszületett az eredmény. Milyen mélységes tanulságot rejt magában ez a genfi szavazás. Népek és országok néznek egymással farkasszemet s Genf minderről nem akar tudomást venni. Nem akar tudni a valóságról most sem, mint ahogy nem vett tudomást tizenkilenc éven át. A Beethoven-i gyászinduló komor nyitánya úgy siklik át valami különös haláltáncba: Genf önmagát ítéli halálra.

A másik kongresszus Londonban zajlott le. Erről talán még annyit sem irtak mint a genfi időről, de azért érdemes erről is szólni. Londonban az istentelenek mozgalmá rendezett kongresszust. Amikor meghírdették Londonban a nagy atheista találkozót, a hívők milliói fölhördültek: itt vagyunk már, hogy a híres puritánok városában is az atheista világ vonul fel. Kár volt minden izgalom és harag. Ez a kongresszus a maga sívárságában és részvétlenségével legjobb propaganda volt a — hit mellett.

Igazán nem kell mellébeszelnünk, nem kell titkolnunk, most már bevallhatjuk, hogy volt idő, nem is olyan régen, amikor az atheizmus fényes elméket mondhatott a magának Tudósok, írók, művészek, kiművelt emberfők állottak az Isten elleni frontra és kifinomult agyuk minden érvét felsorakoztatták Isten és Ég ellen. Divat volt hitetlennek lenni, mert a kor legjobb koponyái is atheizmust hirdettek. Filozófusok, természettudósok, irodalmárok adták egy rövid időre fényjelzést a hitetlenségnek és a tömegek, amelyekben még mindig él a nyájszellelem, vakon követték őket.

Es hol van már a tavalyi hó? Hol vannak

MINDEN HIÁBA

Ki vegyész vagy, zord mérgeket kevergetsz — s vad mérgeket analizálsz hiun: sejtéd-é, hogy szered, csak játékszer lesz mily szűk, a "tág" laboratorium...

Fel nem oldhatod fénylő lombikokban Isten lényét s a lélek lényegét. Jobban tennéd, ha nyíltan, vagy titokban vívott csatád többé nem küzdenéd.

Rádöbbensz bár, mi egy vész okozója: új vész tör ránk — s gyilkos miazmát szórva az elmulásnak dús asztalt terít.

Nyakát nem szeged a sunyi halálnak s a bátor létnek sem, — hiába árad vegykonyhád mélyén szörnyű Yperit.

HORVATH IMRE

ezek a fényes nevek és hol vannak a tömegek. A londoni atheista kongresszus nagy demonstrációnak készült és csúfos kudarc lett belőle. A kongresszusi terem kongott az ürességtől. A tömegek elmaradtak, de elmaradtak a nagy nevek és kiművelt koponyák is. A szónokok ismeretlen, névtelen szürke tucaemberek voltak. Nemcsak hogy világhírű nevekkel nem találkoztunk, hanem még országoshírű emberek sem kerültek fel a szónoki és elnöki emelvényre. Amiről pedig beszéltek, amit elmondottak, mind elkopott, hitelét vesztett régi frázis volt. Amint az ember így összefoglalva nézi a kongresszus egész anyagát, egyetlen új gondolattal, egyetlen új érveléssel és egyetlen szellemes fordulattal sem találkozunk. Mintha régi, félvszázaddal vagy évtizedekkel ezelőtt lemezre vettek volna a beszédek s most e megkopott, elpattogott és recsegő lemezeket egy lejárt gramofonon kezdték volna lejátszani.

Az egész "tudományos" kongresszusra valahogy — ez az ember érzése — a politikai gyűlések szelleme feküdt rá és ez a nyomasztó érzés nem hagyja el az embert a legutolsó fel-

Legújabb divat szerint bundákat és gallérozásokat a legszebb kiviteiben és legolcsóbb árban készíti az

Er-ka

szücsület

NAGYVARAD,

Bul. Reg. Ferdinand 17.

Szirmújdonosságok megérkeztek!

szólalásig. Tudományos érvek helyett tudományos köntösbe bujtatott népgyűlési frázisok és az egész gyülekezés tulajdonképpen nem volt más, mint bizonyos politikai mozgalmak kiküldötteinek egymást biztató, egymást erősítő összejövetele. Es az egész mögött ott húzódott meg egy szörnyű propaganda sötét árnyéka. Érezni kellett, hogy a szónokok hogyan szövegelik ki a titkos megrendelőt, hogyan pergetik le az általa felvásárolt ócska lemezeket s hogyan válik egy szörnyű tudományos és világnézeti tévedés sötét és veszélyes politikai célok eszközévé.

Végtelenül sívár ennek a kongresszusnak az anyaga. Ha az ember tud gondolkozni és nem üli meg agyát a propaganda sötét köde, amint ezeket a beszédek olvassa, rá kell döbennie az atheizmus ürességére és az egész istentelen mozgalom végzetes tarthatatlanságára. Igen, kudarc volt ez a kongresszus, nemcsak azért, mert nem tudott tömegeket megmozgatni, mert nem volt visszhangja s mert az emberek fel sem figyeltek rá, hanem azért, mert egyetlen érveléssel, egyetlen gondolattal sem tudta már tovább vinni az előzők gondolatsozozatát. A szürke párttitkárok és propagandisták hiába agitáltak egymás között napokon keresztül — az atheizmus hitelét nem sikerült megszilárdítani. A kongresszus megbukott, mint ahogy megbukott az egész atheista mozgalom.

Es aki talán nem hiszi ezt, annak csak egy újsághírt hozunk fel érvel. Ugyanakkor, amikor az üres kongresszusi teremben kopottan és visszhang nélkül darálták az atheista frázisokat, a londoni katolikusok néma tüntetést rendeztek az atheizmus ellen. Egyetlen beszéd sem hangzott el, csak a tömeg állott némán és fenségesen két és félórán át a Szent György és a Westminsteri katedrális körül és végighömpölygött a város utcáin. Ez a néma tüntetés és az élő hitnek ez a gyönyörű tiltakozása a hitetlenség ellen így szembeállítva az atheisták kudarcával, talán mindennél szemléltetőbben bizonyítja, hogy még ebben a szörnyű válságos es megpróbáltatásokkal teli korban is, amidőn talán kimondhatatlan szenvedések várnak ránk, a hit tüze mindennél erősebben lángol fel.

Cinécitta, Olaszország filmvárosa — Európa Hollywoodja

Vittorió Mussolini vezetésével lázas ütemben folyik a munka

Róma, szeptember hó.

Kis farmok, raktárépületek és istállók állottak valamikor a római csampagnának azon a részén, ahol most Európa legmodernebb és legnagyobb filmvárosának: a Cinécittának sarga épületkolosszusai merednek az ég felé. A naplemente sehol se hívott olyan különös színeket a föld felé, mint itt, az albanói hegyek lábánál fekvő síkságon és estenként néha husz-harminc konfális kocogott azelőtt az utakon, hogy bemutassa amerikai és angol vendégeknél a campagna világhírű „tramontano”-ját.

Talán még ma is itt állnának a kis farmok öreg épületei, ha hat évvel ezelőtt

Az első olasz filmvárosát,

az Atlantis nem küzdött volna anyagi nehézségekkel. Az Atlantis filmjei sorra megbuktak és a csúszó szélén álló filmvállalat kénytelen volt otthagyni régi telepét, amely a sokkal előkelőbb területre mentekint maradtokkéjével és ha a vállalkozás munkáját itt se koronázta siker, egyet megis elértek: felhívták az olasz filmvilág figyelmét erre a kopár, hegyektől övezett síkságra. Az Atlantis elűnt, helyére azonban négy vállalat jelentkezett. Egymás után épültek fel a különböző társaságok filmtelepei, amelyeken nagyon is melleszött, hogy azok, akik ezt a külszava-rostot elrethívták, takarékoskodtak a pénzzel. Tizenegy épület állott már egymás mellett, tizenegy hatalmas kaskatulya, amikor a római rendező végül is közbelepett. Kinnondotta, hogy a filmgyártásnak ez a „modja” nagyon is veszélyes, mert egyetlen rossz helyre dobott cigaretta-veg lángalobbanthatja az olasz film külszava-rostot.

A falazakat tehát le kellett rombolni. A romokon a vállalkozók hirtelen eszbe kaptak: miért ne valósítanak meg a filmgyártásban ugyanazt a korporációt, amely az olasz gazdasági életet már ennyi kátyuból kiségitte. Összefogtak, egyetlen hatalmas részvényársaságot alapítottak és megkérték Mussolinit, segítse vállalkozásukat. Az új korporáció azonnal meghallgatásra tárt és egy évvel ezelőtt felépült végre az új olasz filmváros.

Huszonöt éves filmdíktátorok

Látogatási jegyem Vittorio Mussolinihez, a Cinécitta vezéréhez szólott, de a Duce fia Velencében volt a filmolimpiászon. Az igazgatói szobában a műszaki igazgató, Giovanni Bonelli fogadott.

Nem egyszer előfordult már olaszországi tanulmányújjaim során, hogy husz-harminc éves fiatalokkal találkoztam olyan igazgatósági szobákban, amelyekben külföldön legalább egy negyvenöt éves, tapasztalt urral találtam volna szemben magamat. Giovanni Bonelli fiatalága azonban még ebben a tipikusan olasz környezetben is meglepett.

— Két évet tévedett, már huszonhat múltam, — mondta mosolyogva, amikor megkérdeztem: nagykorú-e már? A mi szakmánkban azonban igazán nem számít, hogy hány éve üzzük mesterségünket. Vannak rendezők, akik már huszéves korukban zseniálisat alkotnak, s vannak olyan hetvenéves segédrendezők, akik még mindig tanulnak. Ezt a hatalmas vállalatot azonban nem is tudják öreg emberek vezetni. Néha már hétkor kint vagyok a telepen és csak este tizkor megyek vissza Rómába. Ami e két időpont közé esik, az olyan óriási munkát jelent, hogy még mi is, Vittoria Mussolini kortársai, alig bírjuk.

— Ha tudni és látni akarja, miért jelent korzakkalkotó ujítást a Cinécitta a filmgyártás életében, azt hiszem, jobb lesz, ha nem a felvételek-mél kezdjük meg körutunkat. Ma már egyetlen filmgyár sem alkalmaz rossz rendezőt és operatőrt, a felvételek problémája tehát már ezért sem játszik olyan nagy szerepet a modern filmgyártásban. Az igazi harc a film sikeréért akkor kezdődik meg, amikor a filmtekeres kikerül a felvétel gépből és a kísérleti termék asztalára vándorol. A legtöbb európai filmgyár például azért nem tud meg ma se igazán tökéletes műremeket előállítani, mert a filmfelvételek kidolgozásához

csak régi durva gépek állnak a rendelkezésükre. — Az olasz filmek is azért voltak gyengék a multban, mert jó felvételeinket se tudtuk kellőképpen feldolgozni. A Cinécitta modern berendezése aztán pótolta ezt az óriási hiányt és bizony ma már nemcsak a nagy francia és angol filmeket dolgozzuk fel gépeink segítségével; sok amerikai vállalkozó is hozzánk hozza a nyers filmfelvételt.

Az első kísérleti tereemben,

ahol körutunk során megálltunk, már egy kész filmet vetítettek le a telep fiatal mérnökkel. A legfrissebb olasz filmjüdonság: a Luciano Serra, pilóta háboru jelenetei elevenednek meg az óriási vásznon.

A második kísérleti terem óriási elektromos gépei azonban már az első percben sejtették, hogy ebben a tereemben esik át a filmtekeres a legnehezebb tűzpróbán. Itt, az üvegüveggel bevont óriási falak között próbálják ki, hogy mindenben egyeznek-e a hangok és a gesztusok? Huszonhat mérnök, négy rendező, öt világhírű énekes őrzi ellen a hangok és a mozdulatok harmóniáját s ha valahol hiba van, a filmtekeres átke- rül a harmadik számú tereembe. Néha olyan hibákért is újra kell készíteni az egész fejezetet, amelyeket a közönség alig vesz észre.

Ennek a teremnek falait is üvegüveggel fedti, a vetítógép azonban nem olyan jó, mint az előbbi terem gépe. Torzít, fáradt a tempója; elhasznált vidéki vetítógép. A nagy filmek azonban kis vá-

rosokba is elkerülnek és ellen kell őrizni azt is, hogy ezek a kevésbé jó gépek, hogyan adják vissza ugyanazt a hibát, amely egy modern vetítógép leadásában egész jelentéktelennek látszik.

Ha valóban rossz a film, átkerül egy másik tereembe, a IV. számú épületbe. Ez az épület a legnagyobb az egész telepen és egyetlen, harmincméter magas termében vagy ötszáz apró gépecske zakatol. Ezzel az ötszáz apró géppel próbálják rendbehozni a filmet — s ha nem megy, — valóban visszakerült a rendezőhöz.

A termék falainak belső kiképzése több mint 10.000.000 lírába került, az építészeti és a gépbeszerzési költségek pedig meghaladják a 15 millió lírát is. Ilyen óriási összeget egyetlen vállalat se tudott volna összehozni.

A felvételek negyede

Valóssággal zúgott a fejem, amikor végre átjutottunk a „csendesebb” telepre: a felvételek negyedébe.

Az egyik felvételi terem modern lakássá volt átépítve. Az Ufa filmjét vetített fel: a rendező németül beszélt, a primadonna olaszul, — a bonnyivan pedig kettőjük között közvetített. A következő tereemben egy francia filmet forgatnak: sötét társadalmi dráma játszódik le a mesterien összeállított külszavak között. Valóban, nemcsak a szereplők párizsi kifejtése, — de ez az ügyesen rekonstruált Quartier Latin is Párizs levegőjét lehel a néző felé.

A szomszédom ismét német filmet, továbbmenve olasz, legvégül meg angol filmet forgatnak. Az öt világrész élete elevenedik meg a Cinécitta városában: a Szajna-part, Sanghaj, Berlin, a Wild-West és Abesszinia. Angol, német, olasz, francia vezényszavak ropkódnak. Angol, német, olasz, francia sikerek készülnek: angol, német és francia tőke keresi a Cinécitta külszavai között a „legjobb üzlet” sikerét.

Olaszország igazán büszke lehet erre az új vállalkozásra. Nemcsak az olasz filmgyártásnak biztosított méltó keretet, de a Cinécitta modern telepei ide vonzzák az egész világot. V. P.

KERESZTREJT VÉNY

40. (351.) szám.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13	14		15	
16				17					
18	19		20	21			22		23
	24		25			26			
27						28			
	29				30		31		
32				33		34		35	
				36			37		
38	39								40
41									
42				43					44
45									46

Beküldendő: Vizsz.: 16., 27., 39. Függs.: 3., 8., 30.

Beküldési határidő: október 12.

Vízszintes sorok:

1 Chataubriand irta. 7 Helység Komárom megyében. 11 Időhatározó. 12 Lakás, amely lakóra vár. 15 G-vél benne: magyar város. 16 Tompa-allegória. 17 Kovács teszi. 18 Arab törzsfő. 21 Vörös Jugoszláviában. 22 Filharmonikus. 24 Kerekded. 26 Csattanó. 27 Kongregációs előjáró. 28 Az ördög bibliája. 29 Helység Pest megyében. 31 Kosáryné keresztnéve. 32 Leánynev. 33 Modern munkaerő. 35 Tolle... 37 Tapos. 39 Nyomor. 42 Sőtét és szűk hely. 43 Ivott. 44 Erni ige egyik fél-fült alakja 45 Szép számmal. 46 Hiába vallatják.

Függőleges sorok:

1 Magyar költő. 2 Ilyen pont is van 3 Thor-ma János híres festménye. 5 Kötőszó. 6 Szicíliai titkos társaság. 7 Sportműző. 8 Nem lehetséges. 9 Tizenhárom pápa neve. 10 Méreg. 13 Fensik Acsiában. 14 Tészta-fajta. 19 Bibliai hely. 20 A Ferencvárosban játszott. 22 Számol. 23 Amit kézzel meg lehet fogni. 25 Egy híres középkorbeli

apáca keresztnéve. 26 Tudja, hogy mit kaszal. 30 Szaggatott. 32 Fájdalmas. 33 Ablakon van. 34 Hadikötő. 36 Az okosabb teszi. 37 Csin E ahogy öregapánk irták. 38 Lusta. 40 Mesterseges nyelv. 41 Korunk.

A 38. számú keresztrejtvény helyes megfejtése:

Vizsz. 1. Peterfi Jenő. 12. Segur. 19. Ori. 37. Hadur. 47. Ort. 56. Kordova. 63. Eller. 66. Lotharingia. Függs. 1. Paripa. 5. Ró. 7. Jemen. 14. Oraut. 25. Priamos. 29. Andok. 44. Ananász. 53. Nerva. 62. Bei.

Helyesen megfejtették: Mártonffy Zoltánné, P. Péter, Zombory Sándor, Csiby Lenke, Kiss László, Zonda Magda, Szabó Józsefné, Derzsy Zoltán, özv. Zákonyi Ferencné, Dombrády Ferenc, Papp Mózes, Szűcs Jenő, Lázár Béla, dr Papp Bogdáné sz. László Irma, Pribék Imréné, Schüch Dezső.

A jutalomkönyvet Papp Bogdáné (Gheba) nyerte, elküldjük.

A leuiabb szentírás kiadás

ÖSSZEVETSEG. I—III. kötet Vásznonkötésben 1090 lei.

UJSZÖVETSEG I—II. kötet Vásznonkötésben 360 lei.

Orgonák építését, átalakítását, homlokzatsípok készítését jutányosan vállalja

SZEIDL FERENC

orgonaépítő, Tg.- Mu-
res. Palatul Cultural.

Asszonyok dolga

Milyen legyen az otthoni ruha?

Otthon ruházatunk van olyan fontos, mint az, amelyben sétára indulunk, vagy látogatóruhánk. Nem szabad tehát az otthoni öltözködés kérdését lényegtelennek tartanunk, olyan mellékes és jelentéktelen valaminek, amely figyelmet nem érdemel. Régebben az a felfogás uralkodott a középosztály asszonyai között, hogy az az utcai ruha, amely már divatját multá, vagy avult, jó lesz házi ruhának. Sőt előfordult az is, hogy csipkés, díszes estélyi ruhákat „elhordtak” odahaza. A tarka-barka flanelpongolyák korszaka volt ez, amikor a férfiak valóban el sem tudták csinos feleségeiket otthon másként képzelni, mint egy ilyen pongyola-szörnyetegben, amely alkalmas volt minden illúzió lerombolására.

A mai nő tudja már azt, hogy otthonában akkor is csinos és korrekten öltözött legyen, ha történetesen, tegyük fel egy paradicsom-befőzés napon, nem kerül idegen szemre. Történetek még azonban hibák, főleg azon a ponton, hogy a nap mely szakában és egyes alkalomkor mit viseljen a háziasszony és házikisasszony.

Általános érvényű legfontosabb szabály az, hogy a házi ruha egyszerű legyen. Mint minden szabály alól, úgy ez alól is vannak kivételek, de csak egészen szórványosan alkalmazhatók. Ilyen a nagy fogadóruha, amelyet nagy vacsora, vagy estélyi alkalmával ölt magára a háziasszony, de milyen kevés háznál és ott is milyen ritkán kerül erre a sor. Ez a ruha készülhet gazdag anyagból: muszlinból, brokátból és diszithető csipkével, himzéssel. Ettől a kivételtől eltekintve azonban, legyen a házi ruha egyszerű, célszerű, lehetőleg mosható anyagból, egyszerű szabású kevés díszítéssel.

A legtöbb nő reggel pongolyát ölt magára, a kisebbség a pizsama mellett dönt, függetlenül attól, hogy az divatos-e vagy sem. A pongyola lehet félhosszú ujjú, u. n. házi köntös (dressing gown), de lehet derékban testhez simuló, alul harangszabású is. Frissen vasalt legyen, készülhet az kretonból, vagy vászonból, könnyű mosható gyapjú- és műselyemkeverékű anyagból, lehet csilkos, babos, virágos, vagy akár egyszínű is, az a fontos, hogy gondosan vegyük fel és úgy viseljük, mint a legjobb délutáni ruhánkat. Ha azonban ez a pongyola nem olyan kifogástalan, hogy legfőbb kritikuskunk színe előtt a reggelinél megjelenhessünk benne, akkor a fürdőszobából

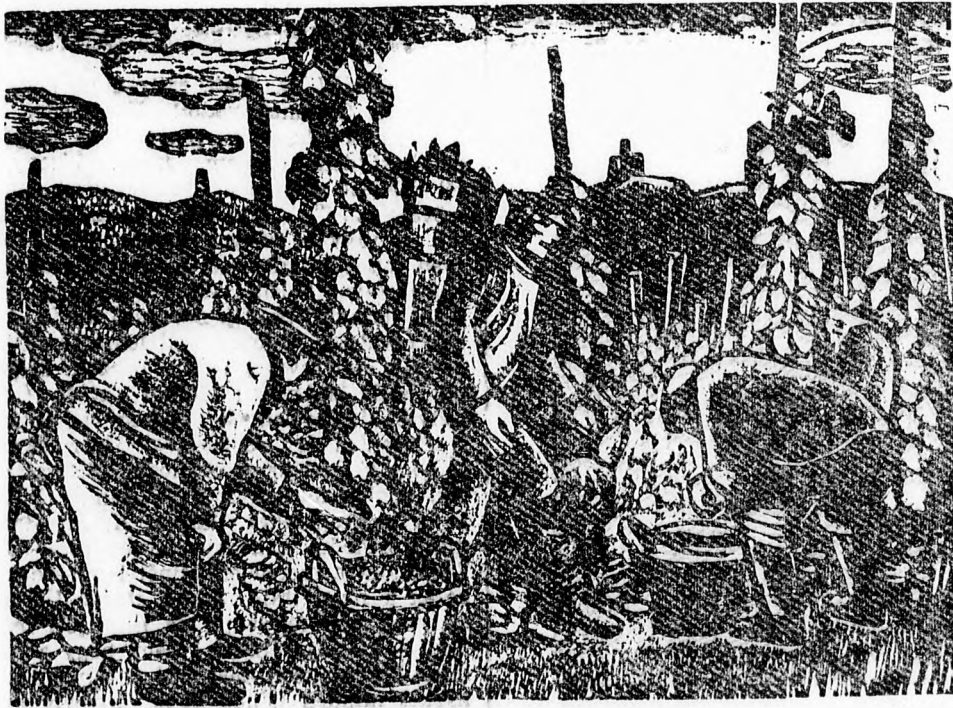
kijövet, mielőtt a családi reggelizőasztalnál megjelenünk, vegyük fel a délelőtti házi ruhánkat, amelyben, ha csak nem várunk bejelentett, vagy meghívott vendéget, délután is maradhatunk. Ez a házi ruha angolszabású, kis bubigallérral (lehetőleg fehér legyen ez), bőrvével díszített, esetleg elől végiggombolt kis műselyem-krepdesin, könnyű gyapjuszövet, piké, vagy vászonruha. Ebben a ruhában bevasárolni is elmehet. Ha a háztartási munkálatokban aktív részt vesz, akkor a ruha fölé, vagy a ruha helyett viselhet fehér vászonköpenyt, vagy fehérbabos kék, vagy piros köpenyt kis köténnyel. A fejet baboskendővel leköti. Ha a konyhában van elfoglalva, akkor nagyobb fehér kötényt vesz a munkaruha fölé és fehér kendővel köti le a fejét.

Az ebédhez csinos legyen az asszony. A férj fáradtan jön haza munkájából és nemcsak meleg, barátságos otthonra vágyik, amelynek küszöbén hagyhatja a hivatásával járó gondokat és bosszúságot, de jókedvű, tüzről pattant, csinnal öltözött, rendes kis feleségre is. Olyan könnyű ennek a hivatásnak megfelelni. Az anyagok olcsók, a házi-varrónő egy nap alatt megvarja a kis ruhát, amelyet otthon a fürdőszobában percek alatt kimos az asszony, vagy a háztartási alkalmazott, egy-kettőre kivasalják, felvenni egy ilyen ruhát pillanatok alatt lehet, a fürdőszoba minden lakásban kéznél van.

Délután ugyanazt a kis angol ruhát viselheti az asszony, amelyet délelőtt viselt, feltéve, hogy nem főzött abban, mert ha igen, akkor az maradjon továbbra is arra a célra fenttartva, hiszen a konyhai látogatás senki sem szereti az ebéd után, sőt igen helyesen cselekszik, ha a délutáni ruhát már az ebédhez felveszi.

Ha vendéget várunk, akkor is megfelel a délutáni otthoni ruha, vagy aki szereti a selyempongolyát, felveheti, de nem szokásos abban vendéget fogadni, vegye inkább akkor fel, amikor kettesben van a férjével. Ha olyan esti vendégeink vannak, akik estélyi ruhában és az urak szmokingban, vagy frakkban jönnek, akkor leg-helyesebb, ha a háziasszony is estélyi ruhát visel, bár a nagyon előkelő, uszályos tee-gown is helyén van.

Arra a kérdésre, hogy milyen legyen az otthoni ruha, tehát csak egy szóval felelhetünk: egyszerű.

Készülődés a süzetre

A konyha körül

Szőlőkonzervek

Arra való szőlőfajtákból többféle konzervet készíthetünk: lekvárt, dzsemet, sőt befőttet is. Az előbbi kettőnek megvan az az előnye is, hogy felettébb takarékos készítmény, minthogy cukor nem kell hozzá, kellő besűrités után a szőlő természetes cukortartalma elegendő a konzerv megővéséhez. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ezekre a célokra nem használhatunk akármiféle szőlőt, hanem csak vastaghéjú, husos fajtákat, pl. nagy-burgundi szőlőt. Általában a kék- vagy vöröszínű, illatos fajták legalkalmasabbak már csak a tetszetős szín szempontjából is.

Szőlőt vagy dzsem készítésénél a gyümölcsöt először is alaposan megmossuk, majd lebegyőzzük. Ezután a szemeket kissé összezúzzuk s egyszeri forrásig bevitte, szitára vagy áttörőgéphez szedjük. Az áttört hig gyümölcslepé besűritését széles átmérőjű, lapos edényben végezzük, hogy a szükséges elpárolgás mentől gyorsabban menjen végbe. Ez az eljárás különösen szőlőíz készítésénél fontos, mert a hosszas forralás alatt a gyümölcs cukortartalma karamelizálódik, megbarnul s ezzel a konzerv tetszetős színét veszélyezteti. Ha a hűvesítés nem okoz gondot és kocsonyaszerű ízt akarunk nyerni, úgy csupán a tiszta gyümölcslepét sűritjük be kocsonyapróbáig. Ennél azonban jóval kiadósabb és takarékosabb, ha a héjakat is felhasználva, dzsemszerű konzervet készítünk. Ez esetben sajtolás után a héjakat a magvaktól különválasztjuk s beleadjuk a forrásban levő gyümölcslepébe. Addig főzzük, míg hideg tányérra cseppentve a főzet hamarosan megáll, kocsonyasodik. Ekkor a lábast a tüzről le vesszük s az izzt vagy dzsemet előmelegített üvegekbe töltve, másnap leközzük. Mint tudjuk, szokás az efféle konzervek készítésénél újabb kocsonyasítót pektinporokat használni, amelyek a főzés időtartamát tetemesen megrövidítik. Hogy ezekkel a készítményekkel hogyan kell bánni, azt mindenkor megtaláljuk a hozzájuk csatolt használati utasításon.

A fent említettekhez hasonló illatos keményhúsú szőlőfajtákból igen szép és jóízű befőttet is készíthetünk. A gyümölcsöt alaposan megmossuk, s lebegyőzve üvegekbe rakjuk lehetőleg hézagmentesen, az üveg talpát tenyerünkkel ütögetve. Most meglehetősen sűrű cukorszörpöt készítünk s lehűtve a gyümölcsre töltjük. Az üvegeket légmentesen elzárjuk s a szőlő keménysége szerint 6—10 percre gőzöljük.

Szőlő-torta

20 deka vaját 1 tojássárgával habosra keverünk, majd deszkára téve, gyorsan összedolgozzuk 28 deka liszttel, 10 deka cukorral, 2 deka őrölt mandulával és csipetnyi sóval. Fél óráig hideg helyen pihentetjük, majd kisdorjút és kibéleljük vele egy megfelelő nagyságu tortaforma alját és oldalait. A formát most megtöltjük száraz babbal s a tésztát világosra sütjük. Ekkor a babot eltávolítjuk s a kiemelt és lehűlt tortát megtöltjük a következő keverékkel: 4 tojás fehérjét kemény habba verjük, adunk hozzá folytonos verés közben 15 deka szitált porcukrot, majd belekeverünk 5 deka hűvös, őrölt mandulát és ki-tányérnyi leszemeztelt muskotályszőlőt. A megtöltött tortát meghintjük darabos cukorral és pár percre forró sütőbe tesszük, míg a hab megbőrsődik és aranybarna színt kap.

Semmi-tészta

6 tojássárgáját habosra keverünk 2 evőkanálnyi vaníliás porcukorral, adunk hozzá 3 evőkanál kemény tejfelt és 3 evőkanál finom lisztet s ezekkel is jól kikeverjük. Utoljára könnyedén hozzáadjuk a 6 tojás kemény habját. Ezalatt 2—3 literes lábaiban forni tesszük másfél liter tejet s ha forr, a tésztából levelesmerőkanállal szakítunk bele jókora galuskákat. Gyengén hagyjuk forni s ha a tészta kissé megkeményedett, másik oldalra fordítjuk. Pár perc múlva a galuskákat lapos, lyukaskanállal tűzálló tábla szedjük. A tábla rakott réteget meglocsoljuk olvaestott vajjal, meghintjük vaníliás porcukorral és mazsolával, ízlés szerint őrölt mandulával is. Ezalatt továbbfolytatjuk a tészta kifőzését s továbbiakban is úgy járunk el, ahogyan leirtuk, míg a tésztakészlet elfogy. A megtöltött tálat tálalás előtt 10 percre sütőbe tesszük.

A GYERMEK

Rovatvezető:
Horváth Arpádné

Csillag betű

Egymásután bujtak ki, az ég lámpáskái,
— a csillagok. A gyermekek beszélgettek:
Laci! Te okos fiu vagy! Mondd meg hány csillag van az égen?

Azt csak a jó Isten tudja! De nézd Erzsike! Milven érdekes alakoknak látszanak! Ott egy kis kocsí két csillagból — amott egy háromszög — és ni-ni! emitt egy szép nagy T betű... Látod?

Mit jelent ez Laci?

Anyuka meghallotta Erzsike kérdését és ő felelt Laci helyett...

Tudok egy kedves kis történetet a T betűs csillagról — elmondom nektek.

— Volt egyszer egy kis lány, Terézkének hívték. Nagyon aranyos kis lány volt, szeretete mindenki — ő is szeretett mindenkit — szüleit testvéreit, iskolatársait, de legjobban — a jó Istent. Egyszer, estefelé, kint ült édesapjával a kertben.

— „Nézd apuka! — kiáltott fel Terézke

— ott a nevem az égen! Oh, hogy szeretnék ott lenni a Jézuskánál!”

„Légy jó Terézke! — felelte édesapja — akkor oda jutsz egyszer!...” Terézke nagyon jó volt, — oda is jutott, a szép mennyországba. Onnan mosolyog reánk, segít, őriz, oltalmaz, vigasztal és a példájával arra tanít, hogy a szeretet vezet legbiztosabban a jó Istenhez! Nézzetek este a T betűs csillagra és kérjétek a kis lányt, — akit most liziói szent Terézkének hívnak — hullassan az ő szép rózsáiból csak egy-egy szálat a szívetekbe, hogy sarjadjon, nőjön, viruljon benne, a szeretet.

AZ ŐSZ

Az ősz immár elérkezik
Gyümölcsével kevélykedik
Megéri a szilva, szőlő, alma,
Erezzük, hogy milyen nagy a jó Isten hatalma.
Ifj. DARVAS KÁLMÁN

Az ujjak harca

Egyszer a kis gyűrűs ujj, szép, arany gyűrűt huzott fel. Ekkövekkel és gyöngyökkel volt a berakva, fénylett, csillogott, mint a napsugár a vízben. Gőgös lett erre a kis gyűrűs ujj, hogy olyan szép és pompás, nem akart a többi ujjakkal érintkezni. „Több vagyok én egyedül, mint ti mindnyájan együttvéve” — mondta. Amikor ezt a többiek hallották, nagyon megharagudtak és a hüvelykujj így szólt:

Mit? Nem akarsz többé rólunk tudni? Jó! Akkor mi sem törődünk veled! Nem segítünk neked semmi dolgodban! — Annyi baj legyen! — felelt a kis elbizakodott — és tüntetően forgatta a gyűrűjét...

Pár nap múlva, szép kis virágot akart leszakítani, de az sehogyan sem ment... A hüvelykujj gunyosan szólt: „Nem segíték! Hiszen nincs reá szükséged! — és a virág ott maradt... Máskor a fáról cseresznyét akart szedni, de a többiek nem segítettek és a cseresznye itt is ott maradt. Majd kézimunkáját akarta bevégezni — elővette volna a kötését, de az ujjak nem dolgoztak vele — és a tüket elejtette. Ekkor látta, hogy semmit sem tehet a testvérei segítsége nélkül. Hangosan sirt, megbánta, hogy olyan felfuvalkodott volt és bocsánatot kért. A többiek szeretettel kiengesztelődtek és ezután nem volt egyenetlenség az ujjak között. (Németből.)

Az aranyóra

Jancsi aranyórát kapott nagypától. Szülei elítették, hogy nagy koráig megőrizze. De ő nem nyugodott addig, míg beleegyeztek abba, hogy néhány napig magával vihesse az iskolába, régi kis nikkal órája helyett.

De mi történt? Jancsi elkésett az első órától! Ez eddig még sohasem fordult elő! A tanító bácsi csodálkozott és meghagyta, hogy ez többé elő ne forduljon. Jancsi szégyellte a dolgot, a társai is csúfolták pontatlanságáért.

Másnap ismét elkésett — és kiinn kellett állania büntetésül, az egész óra alatt. „Ha még egyszer későn jössz az iskolába, — mondta a tanító haragosan — a magaviseletből rossz jegyet kapsz, pedig te voltál eddig a legszorgalmasabb tanítványom!

Jancsi sirva ment haza, elpanaszolta a barátját, hogy ő az aranyóra szerint pontos időben elindult hazulról, mégis elkésett. Megvizsgálták az órát, — hát biz az háromnegyed órát késett a többi órákhoz képest.

„Látod fiam, — mondta az édesapja. — Míg a régi órát használtad, soha nem ért ilyen szegény! Jegyezd meg magadnak: gyakran szegényes régi ruhában jobb barátot és tanácsadót találhatsz, mint a drága-cifra ruhában

öltözöttek között. Soha ne keresd a külső dísz, hanem a belső értéket. Az óránál is nem az arany köpenyeg, de a pontosan járó belső szerkezet a fő!”
Dr. Sz. K.-né.

Az őszi nap virágai

SZEPTEMBER

Eljött a szeptember
Vége már a nyárnak,
A gyermekek újra
iskolába járnak.

Ki szorgalmas, — tanul
Soha meg nem bánja,
Helyét az életben
mindenkor megállja!

ETRSEY GABRIELLA,
IV. oszt. tan.

Betű-Rejtvények

kald, old, ld, d.

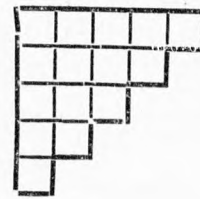
Beküldte: Anderlich D. Zsolt

r. r. r. r. r.

Beküldte: Juhász Ila

Bűvös szöglet

Közl: Adamkovits Aladárné

1. Régi lányka név.
2. Rege
3. Benne vagyunk
4. Rag.
5. Magánhangzó

Az 1938 szeptember 4-iki Gyermekekróban közölt rejtvények megfejtése:

Betűrejtvények: 1. Orangutang. 2. Cserebere.

Rejtett virágnevek: 1. Pipacs. 2. Muskálli. 3. Viola. 4. Liliom.

Megfejtették: Erős Ili, Kirzsa Irén, Virág Piri, Thuróczy Irmus, Anderlich D. Zsolt, Kárpáti Szöszli, Szolga Klárika, Horváth Erzsike, Klein Bébike, Klein Lórika.

A Gyermekrovat postája

Anderlich D. Zsolt. Milyen jó, hogy felfedezted a Gyermekekróvat! Kérdésedre, hogy fiúknak is lehet-e rejtvényeket és megfejtéseket beküldeni, üzenem, hogy: bizony lehet, sőt illik is! Hiszen a Gyermekekróvat nem „nőszövetség...” Csak úgy látszik, a fiúk lusták — vagy a lányok ügyesebbek! Ami szegény lenne mind a két esetben a fiúkra! Ertsey Gabika: Másik versed később jön. Megfejtést is küldj be. Ifj. Darvas Kálmán. A versnek rövidnek és jónak kell lenni. Az Ősz, ha befér a mai rovat keretébe, hozzuk. Megfejtést küldjétek és levelet! Handl Jutka. Örültem kedves kis levelednek és hogy az intézetben is szereltek és várjátok a Gyermekekróvatot. Milyen jó Marika néni, hogy fölolvassa nektek. Irjatok máskor is és többen is, küldjétek be a megfejtéseket. Várom! K. M. Ranoldor, int. Köszönöm a kedves levelet és — Jutkát. Köszönöm a szeretetet! Minél több érdeklődés kérek a rovat iránt. Szabó Márta. Várom az elveszett pótlórejtványt, de nem jött meg. Kedves kis olvasóinkat kérem, hogy a megfejtéseket, kérdéseket, leveleket és egyéb közleményeket minden hónap 20-ik napjáig küldjétek be. Adéle néni.

A ferdearcú ember

Irta: Dallos Sándor

Itt mellettünk a kis parkba anyák járnak a gyermekekkel, pihenő nyugdíjasok, meg szerelmes párok. Rajtuk kívül más nemigen van itt. Egyszerű kis park ez, se cukrászda nincs benne, se vendéglő, semmi, csak a perces ember jár körül délelőtt egyszer és délután egyszer, attól vehet valaki peracet, ha megéhezik. Az anyák kézimunkáznak vagy a gyermekekkel játszanak, a nyugdíjasok a régi időket emlegetik, (van itt két öreg erdőmester, aki csodálatos vadászkalandokkal szórakoztatja egymást), a szerelmesek megfogják egymás kezét s így ülnek órák hosszat anélkül, hogy egy szót is szólnának. Egyszerű szerelmesek ezek, egyszerű emberek, megelégszenek ilyen kicsi békével, kicsi hangulattal is.

Ez hát a park.
Illetve még egy vékony ferdearcú fiatalember járt ide még egy héttel ezelőtt is. Lehetett úgy harminc éves, az arca ennyit mutatott, teste azonban valahogy visszamaradt a fejlődésben. Nem tudom, apja, nagyapja, dédapja bűnét bűnhődte-e vagy csak a természet vágott vele az emberek felé egy szeszélyes és csúfolódó fintort. Tény azonban, hogy a bal arca ferde volt, ha beszélt, az egész szája elhúzódott bal felé, kiábrándító, megrugott, szerencsétlen ember. Keze degeneráltan vékony s egyszer, ahogy mögötte elmentem, láttam: ebagos. Így mondják mi felénk azokat az embereket, akiknek egy hajcsik megy végig a gerincükön. Az Isten különösen megrakta ezt az embert bajjal és sokáig töprenkedtem rajta, hogy miért jár ide. Mert senkivel nem ismerkedett meg, legfeljebb, ha egy gyerek megszólitotta, annak felelt, magánosan ült mindig valamelyik padon, nézett maga elé vagy valami kis pálcikával rajzolgatott a homokban. Három-négy órát is eltöltött ilyenformán. Csak jött, leült, percek alatt olyan messze bámuló féltalom-féltébe merült s míg körülötte gyermekek csipogtak, anyák kötötték, nyugdíjasok beszélgettek és szerelmesek hallgattak, magába merült és nyilván gondolkodott. Az volt végén is az érzésem, megszokta ezeket a zajokat, amelyek itt vették körül, mint ahogy az ember megszokik egy éttermet, egy sétat helyet, egy lakást s azért jár ide, mert itt már megvan a helye és nem kell törődnie semmivel, egészen magára lehet.

Egyszer kimondtam a szót: ebagos s azóta sokan így hívták.

- Jön az ebagos!
- Szegény ebagos!

Sajnálták a torzsága miatt, de azt hiszem, nem szerette senkisémet. Egész idő alatt, míg idejárt, csak részvétet tudott kelteni maga iránt, rokonszenvet nem. Az embert sajnálták benne, a személytől idegenkedtek. Van ez így. Az ember megijed a torztól, mert önmaga is ilyen lehetett volna s hogy mégis ép és egészséges, hát örömben s hálából sajnálkozik. — Szegény! — mondja. De érzelmei a torztól idegenkedve fordulnak el; tulajdonképpen valami undorérzés van benne.

Hogy a ferdearcú érezte-e az idegenkedést, nem tudom. Jelét nem mutatta. Olyan volt, mintha nem is vett volna észre bennünket. De lehet, hogy tudott mindent. Keservesen esett neki és gyűlölte a körülötte ülő éveket. Mondják, hogy ez mindig így van, de lehet, hogy ez csak az ép emberek elfogult képzelete. Lehet, hogy csak szomorúak és magukban szenvedők a megjelölt emberek.

Körülbelül tíz napja, hogy eltűnt a parkból ez az ember. Egyik napról a másikra egyszerűen nem mutatkozott. Rögtön mindenki észrevette, hogy hiányzik.

- Hol ez a szegény ebagos?
- Csak nem történt valami baj ezzel a szegény elbagossal?

Mindenki kereste, mindenkinek az volt az érzése, mintha valamit elveszített volna. Ugy megszokták, hogy hiányzott. Első nap. Máso-

dik nap. Harmadik nap. Mondják, minden csoda három napig tart, ő tovább vitte. Még tegnap is kérdezősködtek utána, keresték, találgatták, mi lehet vele. Érdekes sajnálták, hogy eltűnt. Míg itt volt, nem szerették, hogy elmaradt, sajnálkoztak. Talán azt a különös, disszonáns érzést sajnálták, amelyet támasztott bennük. Egyszerűen: hiányzott az ebagos, mint a fogsorból egy fog. Igen, foghíjas volt a park élete nélküle. Még a szerelmesek is nézték, nem jön-e már. Nekik is hiányzott. Ők is megszokták; egyszerűen: beletartozott a parkba.

Míg végre ma megjelent. Egy nővel jött. Belekarolt, úgy hozta. Magasan, csaknem kartón fogta a lányt, szorosan magához húzta, úgy jött a szokott időben, a szokott úton. A lánynak keskeny, nagy lába volt, vékony lábszára, sima, fekete haja, révedező fekete szeme és — nyulszája. Igen, nyulszája volt a lánynak, egészen meg se lehetett operálni, a felső fogsorból akkor is kilátszott egy kicsi, ha nem beszélt. Ez volt a párja az ebagosnak. S jöttek. Jöttek végig az úton, a leány kicsit zavartan, de a férfi biztosan, erősen, nyugott, masszív léptekkel, fesszes melle, egyenes derékkal, arcán valami hideg göggel. Úgy jött, mint egy bajnok. Mint egy császár. Mint egy ép ember. Mint a nácsi képeken a vőlegény. Nem nézett se jobbra, se balra, nem vett észre senkit, csak lépett a nyulszájú lány mellett, mint maga a diadal. A férfi. Azt hiszem, mindig pontosan tudta, hogy mit éreznek vele szemben az emberek. Arnyalatnyi pontossággal tudta s most a lépése lenézés volt, arcucsapás, semmibevevés.

Leültek a padra, a régi padra, kicsit beszélgettek, aztán megfogták egymás kezét és hallgatagon néztek maguk elé. Pontosan úgy csináltak, mint a többi szerelmespár. Egyszerűen: beköltöztek közéjük, hangtalanul és az élő élet jogán betörték az egyik közösségbe. Helyet és rangot hódítottak maguknak s mátol kezdve tartoznak valahová. A szerelmesekhez.

Élethevége óta fontos orvosi könyvek asszonyok és anyák részére!

A nő a változás korában

Egy tapasztalt nőorvos megfigyeléssel és gyakorlati tanáccsal. (25 ábrával.) Irta: dr. Földes Lajos Ára 95 lei

A fiatal anya

Egy gazdagon illusztrált könyv tartalmazza mindazt, amit a fiatal anyának szülés előtt és után, valamint a csecsemő ápolásáról tudniok kell. Irta: dr. Földes Lajos Ára: 95 lei

A női betegségekről

Megelőzés — Védekezés — Gyógyítás.

E munka az összes előforduló női megbetegedésekkel foglalkozik. Egészséges és beteg nőknek egyaránt fontos! Irta: dr. Földes L. Ára: 125 lei

Ezt most már mindenki látja. A ferdearcú legyőzte a parkot.

A fiatal anyákon pillanatok alatt valami nagy, belső változás ment végbe s a szemükbe kiült a leplezhetetlen megdöbbenés. Olyan valami kifejezés volt az arcukon, mint mikor egy kedves edény, amelyet kicsi lánykoruk óta őriztek, eltörik. És még egy: valahogy, valamitől féltik a gyermekeiket. Nem engedik el őket messzire maguk mellől és ha mégis elkészálnak, ijedten kiáltanak utánuk, valahogy úgy, mintha valahol valami babona lesne rájuk, vagy egy pillanat alatt megrúthatnának.

Csodálatos ez.

Világosan emlékszem, ilyen hangon kiabált édesanyám utánam, gyerekkoromban, mikor ki tudódott, hogy az éjszaka gyilkosság történt a faluban s a csendőrkök komor arccal nyomozták a lappangó gyilkos után. Az volt a hangjában, hogy a gyilkos engem is elcsíp és megöl. Ilyen ösztönös hangon hívják most a gyermekeiket a fiatal anyák. Féltik őket. Nem különös ez?

S az arcukon idegenkedő csodálkozás ül és szinte misztikus megdöbbenés.

Apróhirdetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Vásárhelyi hegyen közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement borrázzal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cím: Nagyvárad, Dr. I. Ciordas-utca 38. szám.

Eladó két hold szőlő felszereléssel, vincellérakással és borházzal. Értkezni Nagyvárad, Str. Pasteur 59. szám.

Kéztajtós szekrény, új vaságy, kézi mán-gorló, bőrkabát, fényképező lemezek és alkátrészek eladók. Nagyvárad, Calea Dorobantilor 18., emelet, 4. ajtó.

Hangverseny harmonium 12 változattal olcsón eladó. — Nagyvárad, Ciordas-u. 19. szám.

Finom acél ostoronyelek kaphatók Jó Lajos fűszer üzletében. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 24. szám

Egy

jó állapotban lévő fekete téli és egy átmeneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, mellénytel eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14. udvari lakás. Erdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Jókarban levő fehér gyermek sportkosci eladó. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 9. szám.

Használt boroshordók eladók. — Nagyvárad, Duca-utca 9. sz. alatt. Felvilágosítással szolgál a házfelügyelő.

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Korcsok egyszoba, konyha, fürdőszoba lakást nov. 1-re. Telefon 30-71.

4 szobás, földszintes, modern lakás november 1-re kiadó Nagyvárad, Bulev. Regele Ferdinand 41.

Két szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49., illetve Str. Parinteles Danila 7.

Két szobás

teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simion Stefan 11.

Különbejáratu

szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értkezni: Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás

konyhas lakás október 1-re kiadó. Ugyanott burrozott szoba kiadó. Nagyvárad, Mihail Sorbul 7. szám

Kiadó

különbejáratu utcai burrozott szoba egy udvari fürdőszobával. — ugyanott egy jókarban lévő nikkelezett gyerek sportkosci eladó. Nagyvárad, Strada Averescu No. 37.

Kiadó

október 1-re magánház Strada Samoşului No. 1. H. villamos végállomásnál. Bővebbet: Sas-palota, virágüzletben.

Modern

magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Négyszobás

emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dorobantilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó, Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt butorok eladók. Értkezni Calea Dorobantilor 18. emelet.

Allást nyerc

szavanként 2 lei

Német kisasszony, római katolikus, intelligens, mielőbbi belépésre kerestetik, vidékre két iskolás gyermek mellé. — Ajánlatokat fényképpel, bizonyítványmácsolatokkal és fizetési igény megjelölésével a kiadóhivatal továbbítja.

Lapelárusítók

utcai árusításra, **MAGAS SZAZALEKKAL,** azonnal felvétetnek. Jelentkezések a kiadóban

Hülönféle

szavanként 3 lei

Iskolás gyermeket teljes ellátásra felvesszék. Nagyvárad, Str. Porombului 11.

LEGUJABB

A cseh csapatok megkezdték a szudéta-német vidék kiűritését

Hat angol zászlóalj készen áll a Csehszlovákiába való elutazásra. — A rendfenntartására magyar nemzetiségű katonaságot vonnak össze Prágában

Prágából jelentik: Hivatalosan közlik, hogy a cseh csapatok péntek este megkezdték a müncheni egyezményben kijelölt első zóna kiűritését, amelybe beletartozik a cseh erdő, Warndorf és Hohenfurt. A második zóna kiűritésére az előkészület már szintén megtörtént és a kiűritést szombaton kezdik meg.

Londonból jelentik: A sajtó értesülése szerint a gyalog testőrség védelmi zászlóaljából és néhány tábori gyalogzászlóaljából álló, összesen 5600 főnyi dandár indul Csehszlovákiába, hogy a népszavazási kerületekben rendfenntartó szolgálatot teljesítsen. A dandár parancsnoka: Thorne tábornok, az első gyalogdandár parancsnoka.

Londonból jelentik: Hat angol zászlóalj készen áll, hogy elutazzék Csehszlovákiába, a szudéta-német területekre.

Benes fivérét szélütés érte amerikai propaganda körútján

Washingtonból jelentik: Benes fivére, Benes Votja, előadókörúton van Amerikában. Péntek este előadás közben az emelvényen hirtelen összeesett, elvesztette eszméletét. Állapota súlyos. Azt hiszik, hogy a hazai események hatottak ilyen súlyosan rá.

Európai új nagy egyezményrendszer készül

Párizsból jelentik: A francia közvélemény még mindig a müncheni események hatása alatt áll. A sajtó nagyrésze lelkesedéssel ünnepli Chamberlaint, a béke megteremtőjét és Európa történelmének nagyfontosságú fordulópontját véli felfedezni a müncheni megegyezésben. Az *Oeuvre* felszólítja olvasóit, hogy közadakozás útján ajándékot adjanak Chamberlainnek és feleségének. Maga a lap 25 ezer frankos adománnyal nyitja meg a gyűjtést. A *Matin* szerint Göring kész arra, hogy megtárgyalja a megbékélés módozatait, mely négyhatalmi, vagy esetleg Lengyelország bevonásával öthatalmi egyezménnyé bővülne ki. A négyhatalmi egyezmény újízületését a lapok egyrésze örömmel üdvözi, mások viszont a francia biztonsági rendszer összeomlásától tartanak. A *Petit Parisien* szerint az egyezmény főleg a gazdasági együttműködés terén nyújt új lehetőségeket. A *Journal* megállapítja, hogy az európai nagyhatalmak direktóriuma megszületett. Tulajdonképpen a Népszövetség elhantolásáról van szó. A *Journal* megállapítja, hogy a megegyezés a húsz éves genfi politika végét és a kisebbségeket védelmező európai

Mussolini külön megbeszélésre hívta meg Chamberlaint. — Francia-angol-olasz találkozó a Földközi-tengeren

Londonból jelentik: A szombat reggeli lapok értesülése szerint Mussolini meghívta Chamberlaint az olasz-angol kérdések rendezése céljából. A „Daily Express” úgy tudja, hogy Chamberlain a jövő héten, a parlament berekesztése után rövid pihenőre megy és szabadságát a Földközi-tengeren egy yachton tölti. Valószínűleg itt találkozik Mussolinivel és a megbeszélésen Daladier is jelen lesz.

Varsóból jelentik: A Lengyel Távirati Iroda jelentése szerint Teschen város lengyel részén falragaszok jelentek meg, amelyek hangoztatják,

Magyaróvárról jelentik: A csehek nagyobb létszámú, tiszta magyar csapatot Prágába irányítottak. Valószínűleg azzal a céllal rendelték őket oda, hogy ha zendülés törne ki, azt magyar nemzetiségű katonákkal törjék le. Húsz magyar nemzetiségű katonát, akik megtagadták, hogy saját fajtestvéreikre tüzeljenek, statáriális uton halálra ítélték és kivégezték.

Berlin zászlódiszben. Flandin francia pártvezér üdvözlő távirata Hitlerhez

Berlinből jelentik: A német főváros a béke hírére zászlódiszbe öltözött és az összes harangok zúgásával köszöntötte a müncheni egyezményt, mely nem csak békét, hanem teljes német győzelmet is hozott. Hitler valóságos diadalmenetben vonult be a fővárosba.

Párizsból jelentik: Flandin volt francia miniszterelnök táviratot intézett Hitler német birodalmi vezérhez. Ebben meleg szerencsekívánatait küldi a müncheni megegyezéshez és reméli, hogy ebből a történelmi eseményből a Münchenben képviselt négy nagyhatalom bizalomteljes és szívélyes együttműködése fog megszületni.

egyértékes felfogásához való visszatérést jelenti. Ez a körülmény megnyugtatta Magyarországot és Lengyelországot.

Chamberlain új szavazatát össze, hogy a francia gyarmatokat adjanak át Németországnak

Párizsból jelentik: A *New York Herald* londoni értesülése szerint Chamberlain a pénteken létrejött angol-német megegyezés alapján új értekezlet összehívására készül, mely nemcsakára összeül. Anglia ennek során igyekeznél fog egy-két afrikai gyarmat átengedésével kielégíteni Németország gyarmati igényeit. Alltől Chamberlain fel akarja kérni Franciaországot is, hogy kövesse Anglia példáját és az összehívás érdekében hasonló áldozatot hozzon.

A *Matin* szerint szó van nemzetközi gazdasági értekezlet összehívásáról is. Lehetséges, hogy ez az értekezlet még ebben az évben összejön. Hull amerikai külügyi államtitkár elnökléte alatt.

senkise higgye, hogy az Oslán tul lévő lengyel testvérek diplomáciai alkudozások tárgyai lehetnek.

Az Oslán-tuli testvérek történelmi órája közeleg. Felszabadításuk nem órák, hanem percek kérdése. Ha Csehszlovákia nem hajlandó átengedni a maga jószándékából Sziléziát, akkor a lengyel hadsereg visszakerül.

Szombatra virradóan Sziléziában véres harcok folytak a lengyel szabads csapatok és cseh katonák és csendőrök között.

Lengyelország utolsó határidőt kötött ki követelése teljesítésére. Aggodalom Párizsban a lengyel magartatás miatt

Varsóból jelentik: Illetékes helyről származó értesülés szerint a pénteken éjszaka Prágában átnyújtott lengyel jegyzékre, amelyet a lengyelek utolsó és végleges felszólításnak szántak — a lengyel kormány szombat déli 12 óráig tüzött ki határidőt a válaszra.

Párizsból jelentik: Lengyelország magartatása aggodalmat ébresztett Párizsban. Bonnet külügyminiszter fogadta a lengyel nagykövetet és a sziléziai kérdéstről tárgyalt vele. A „Journal” szerint Bonnet óvatosságra intette a lengyel kormányt.

Ertekezlet a hadiipar érdekében a király elnökléte alatt

București. Saját tud. Péntek délután ismét értekezlet volt a cotroceni palotában, a király elnökléte alatt. Az értekezlet a hadiipar számára szükséges nyersanyag kérdésével foglalkozott. — Résztettek az értekezleten a pénzügyminiszter, a nemzetgazdasági miniszter, a légügyi és tengerészügyi miniszter, a hadügyi alminiszter és a vezérkari főnök.

Hazaviszik a spanyol köztársaság amerikai önkénteseit

Newyorkból jelentik: A Lincoln Ábrahám barátainak brigádja, amely a spanyol köztársaság számára toborzott önkénteseket, közli, hogy a legközelebbi négy hét alatt valamennyi önkéntest kivonják Spanyolországból. Az egyesület felhívja a demokrácia valamennyi barátját, gyűjtsék össze azt a 150 ezer dollárt, amelyből a Spanyolországban lévő amerikai önkénteseket külön célra bérelendő gőzhajón való hazaszállítása lehetővé válnék.

Merényletet követtek el a kínai köztársaság volt miniszterelnöke ellen

Sanghaiból jelentik: Tangsaol volt kínai miniszterelnököt bárdal leütötték. Kórházban ápolják, de életbenmaradásához nincs remény. A volt miniszterelnök 78 éves. Ő volt a kínai köztársaság első miniszterelnöke. Valószínű, hogy a merényletnek politikai háttere van.

Sziven lötte magát Ritók Zsigmond egyetemi tanár

Budapestről jelentik: Ritók Zsigmond dr., az európai hírű egyetemi tanár, budai lakásán szíven lötte magát és szanatoriumba szállítás közben kiszüvedett. A 68 éves tanár pénteken hagyta el a szanatoriumot, ahol fájdalmas betegségére keresett gyógyulást. Ugyátszik azonban, úgy érezte: betegsége olyan természetű, hogy nincs remény a gyógyulásra. Szombaton hajnalban felkelt, előkereste revolverét és annak csövét a szívéhez szoritotta. Az álmukból felriadt hozzátartozók a tanárt íróasztalára hajolva találták. Melléből patakzott a vér. Winternitz professzort hívták azonnal az öngyilkoshoz a Szalonka-utcai lakásba. A professor megállapítása szerint a golyó a szívburkot sértette meg és úgy látszott, hogy talán sikerül megmenteni. Azonnal műtétet akart végrehajtani az öngyilkos tanáron, de Ritók Zsigmond dr. a szanatoriumba szállítás közben meghalt. Ritók Zsigmond nagyváradi születésű. Ezek óta nyugalomba vonultan élt és tudományos munkásságának szentelte életét. Edesatyja Nagyváradon táblabíró és a református egyház gondnoka volt.

Időjárás

A bucurești időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, változó felhőzet, több helyen eső, néhány helyen esetleg zivatar. A hőmérséklet lényegesen nem változik.